Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган («СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

№ 66 (5172). | ЕРА, 1 июнь 1972 шу. | 2 кап. | *Газет арадувл 1923 шера денз*

СССР 50 шу

Сийлахь-доккхача цІейна накъадолхаш

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

ПЯТИЛЕТКА шоллагІча шера план хенал хьалха кхочуш а еш, СССР-ен Нохч - ГІалгІай АССР-ен 50 шу дузача юбилейна къахьегама совгІат кийчдерна Новогрозненски мехкадаьтта чакхдоаххача заводан цехашкахь яхье ирхалаьттачу социалистически яхье укх шера доли хьалха латташ ю Колесников Анатолий Алексеевичи Атерукоа Ахьмад Гаруновичи керта латтача цехий коллективаш. Цар 20-ча майхь кхочушъяьй мехкадаьтта продукци арахецара пхе шеран план. Задапеа лаьрхІачул совгІа арахийца продукци эзарнаш тоннаш ю. Царал дукха тІехьа ца бусаш хьнаре къахьег Румянцев Петр Ивановичи керте латтачу кхоалгІа цеха технологаша. Цар хенал хьалха кхочушъяьй пхе шеран план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

●

КЪАЬСТТА дика къахьегаш ба укх шера А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкадаьтта чакхдоаххача заводан технологаш. Цуьнга хьежжа да цар доьхн толамаш. Товарни продукци арахецарехь пуника реализаци ярен пхе шеран план 28-ча майхь кхочушъяьй цара. Цу юкъаметтахь кхиъ дийнахь задание совгІа арахийцарнаш дуккхача мехаллин продукци.

Уж толамаш доахача хьнаре къахьегарца белгалъяьлла я Липерт Юрий Иосифович Дьяченко Юрий Васильевичи керте латтача шоллагІчен кхоалгІачен цехий коллективаш. Уж 26—27 майхь дехьаьлхарча ах шера тІехьарча шеран чотах къахьегаш я. Шоай къахьегама толамаш завода технологаша хетаду СССР-ен Нохч-ГІалгІай АССР-ен 50 шу дузача юбилейна.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

●

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ автотранспортни боахамашта юкъе йоккхагІчарех йолча цхьа. Сапронов керте латтача Грозненски автотранспортни предприяте водителаша, ремонтникаша ерригенашас торойнаш оарцагІъяьхай пятилетка шоллагІча шера плани тІаийца социалистически декхараш хенал дуккха хьалха кхочушдара. Цу дукхьа денгара денте дикагІа хул цуьн дерригена технико - экономически хьоккхамаш. Халкъа боахама мухь дІ-юха бахьара пхе бетта план 27-ча май кхочуш а еш, тІабоагІача бетта чотах ю дІаюха бильаб 68100 тонн мукъ. Тонно - километрий задани 101,4 процент кхочушъяьй цар.

Планал совгІа мухь дІа-юха бахьарах, цунга дІабода мах лохбарах пачхахьалкхена пайда бера задани 110 процент кхочушъяьй. Планал совгІа 30 эзар гаргга сом пайда баьб автотранспортни предприяте коллективо. Социалистически яхье хьалхара коттит яьккхай коммунист Тесля Владимир керте латтача шоллагІча автоколонна коллективо.

М. ПЛЮЩ.

●

Хьадовкха мехкдаьтта беттагара беттага дукхагІа а хулийташ СССР хьаьйи Нохч-ГІалгІай чек автономен ах бІаь шу дузача юбилейни цІейна накъабахара тІатІертта къовсам лоаттабу «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Пхе бетта план тІехкхочаш а еш планал совгІа цар лаьккхад 6200 тонн «Іаьржа дошув».

Хьнаре къахьегарца белгалъяьнна я Данилец Евгений Митрофанович керте латтача районни инженерно - технологически служба коллектив. Планал совгІа доаккхача мехкдаьттах дукхагІдола декъа, вешта аьлча планал совгІа 5800 тонн «Іаьржа дошув» даьккхад цо.

Е. ИВАКИНА,
«Горскнефть» НГДУ плановой отдела начальник.

КОМИССИ БОЛХ БЕШ Я

Республика колхозашкен совхозашкен тІехьарча статистически данниех толамца кхочушъяьй хьажкІаш гиДуарташи дІаера планаш социалистически декхарашн. ХІанз дикагІа йола ха я лакха хьункъам кхебара кхаш леладеринна лоеттабечу къовсама хьалхарча этапа итог яра. БІаьсти йийнача культурай, къаьстта хьажкІий хьал тахна йолешйай укх деношка республикански комисси.

Керттерча дакъе хьажкІаш дІаера план кхочашъярга, уж ялатан силосан мел, мишта дІайийнай, дьажкІий хьункъам кхебара малагІа социалистическа декхараш тІаийцад, агротехнически минимум мишта кхочашъеш я хьожаш я комисси.

Боккха теркам тІабохийт хьажкІий лакха хьункъам кхебара Ачхой-Мартана районе, къаьстта «Лермонтовски», «Самашкински» совхозашка.

ХьажкІаш, дукхагІча дакъе дикагІа йола предшественниклаш хиннача кхашка дІайийнай. Дики кийчдаь хиннад лаьтта а. Цул совгІа кхата лаьрхІа дІайийна оррига а хьажкІаш квадратно-гнездови хІнсапе йийнай, хІаьта силоса йийнараш — 80 процент.

Цхьаьца кхоачамбоацараш нийслора «Новосельский», «Орджоникидзевский», «Овощевод» совхозашка.

Масала, «Овощевод» совхозе ерригa а хьажкІаш пунктирни хьисапе йийнай. «Новосельский», «Орджоникидзевский» совхозашка дІайийначул тІехьагІа мекха ца баьккхидаь оасара баьцаша бІеххаьд хьажкІаш дІайийна кхаш.

ХьажкІаш дІайийнача кхашка хьожаш дукха кхоачамбоацараш гучадаьхар комиссе Урус-Мартана районе, къаьстта «Горец», «Гехинский», «Красноармейский» совхозашка. Нийса яц хьажкІай квадраташ, пул совгІа нийлха в я уж. Дукха оасара баьцаш я кхаш.

Х. МАГОМЕТОВ.

Грозненски В. И. Ленина цІерагІча мехкадаьтта чакхдоаххача заводе яхье хьалха латташ я № 6 йолча установка коллектив. Мехкадаьтта сийрда продукци арахецара пхе бетта план хенал дукха хьалха кхочашъяьй цо. Къаьстта дика хьаьлйгад установка технологаша май бетта. Товарни продукци арахецара бетта план 103 процент совгІа кхочашъяьй цар.

Массаза а технологически режим нийса а лелаеш хьнаре къахьегаш ба установко воккхагІвола оператор Фролов Виктор Иванович, операторане Шумейко Нина Федоровна, Тимофеев Виктор Петрович, Магомадов Ахарбек, операторий гІончаш Чурилин Александр Георгиевич, Шелчкова Надежда Григорьевна, иштта кхыбараш.

СУРТА ТІА: къахьегама вахта дика чакх а яьккхи цІабоалхаш ба установка технологаш (аьрдехьара латтахьа) В. Фролов, Н. Шелчкова, А. Чурилин, Н. Шумейко, А. Магомадов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Грозненски химически комбинате дика къахьегаш я фенолаи ацетони арахецачара лаборантка, комбината къахьегама ветеран Гайнутдинова Нина Павловна. Цо аь анализаш массаза а нийса хул, из я коммунистически къахьегама ударник.

СУРТА ТІА: лаборантка Н. Гайнутдинова.

С. Хугаева сурт.

Хьинаре къахьег

Советски Социалистически Республикай Союз хьаьь 50 шу дузача денна дикача толамашца накъабахара низ кхо ца беш къахьегаш ба Надтеречни района «Оверный» юкъащ лелаеча совхоза хьайбаш леладераш. Денгара денга айъа цар шурий производство, цуй хьоакал.

Совхоза шурий - товарни ферме деттаи дола доахан шин Іулла дийкъад. Церех цаІ, коммунистически къахьегама ударник, йоккхагІйола доярка Заигаева Жайран керта я йолаш, комсомольско-кагирдой бригада лелаеда да.

Хьайбай продукци алсамъяккхара шерра социалистически яхь яржай хьайбаш леладерашта юкъе. ХІара кІира, бетта итог ю яхь. Белгалдалха доагІа тІъпагІа болчар бьца хьоккхамаш лакхагІа долга. ХІаьта церел тІехьа ца биса, царгара социалистически яхье хьалхалл кхаа гІерташ хьанар кхо ца деш къахьегаш ба боккхагІбараш.

Шолй социалистически декхарий толамца кхочашдарал нийсъ хьалхар кхо ца деш къахьегаш ба скотникаш Пашаев Ахьмад - Солта, Кадиев Ширвани, доярка Заигаева ГІар Жайрани Асмал, Гетакова Сашита, Хуцигова Паля, Альмурзаева Жарадат. ХІара кхоабача Іеттагара хІаьзле юкъера лаьрхІача 650 — 700 килограмм шура лаьккхай царех хІранe. Из планал дукхагІа я.

Цул совгІа белгалдахийла доагІа, совхоза шурий - товарни ферма болхлоша дулх тІамхетара шера план бІаь совгІа процентах хьайбаш дебадара 60 процентах кхочашъяьлта. Из боккха толам ба.

М. ХАМАТХАНОВ.

ПАРТЕ НИКЪ ХЬАЛЛОАЦ!

ОАХА ДОККХАЛ ДУ

Оаха доккхал ду'ей хьамсарча парте, правительства КПСС XXIV съездо белгалъяьккха махкара програмна хьадда чакхйоаккхаш хилара.

Отделене боахам [illegible] Цаьабакъда хьалха [illegible] жа Йула тІара бІара батара ва. Дика толамаш доах хІара из леладечар. Социалистически декхарах хІара бІаь жийна тІехьара 135 Іахьар баккха безача 130 баьккхад.

ХІана жа дарга кийчлуш ба уж. Цар дош деннад хІара жийна тІера 8,5 килограмм тха даккха. Иштта лакха социалистически декхараш тІаийца болх беш ба отделене беррига къахьегамхой а.

ТІема кхерам дІабоаккхарца дуйнен тІара кхоккам кІаьдбарах, кхерамален дуйнен хилигьешта юкъе цхьана леладу гІулакхаши чІоагІдара новкъостал деш доло дьалаш оттадара СССР-он США-ен яьча соглашене дегаш гІоедаьхача тха отделене болхлоша кхы а хьиеретІа къахьегаргда укх шера шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхочашдара.

М. БАХМАДОВ,
МааргІабска района «Кавказ» колхоза боьлагІча отделене управляющий, Социалистически Къахьегама Турпал.

Дег тІара могаю оаха

Дег тІара нисбу оаха КПСС-еррагІа, тІагІерта чакхйоаккхача ленински машара политика лоархІаме толам. Азербайджанерча бурудеттарашта дагаль чІоагІІа дина хийтар СССР-ал США-нее юкъе массехк лоархІаме соглашение яьлга къахезача. Дерригача дуьнен хот тийшад гера Іоадеата еладар реальни гІулакх кидарих, пачхахьалкхений цІаьна уйлах хула лаьттан тІа машара сатеш ІалашІбе йоаш йоагаш. Цу гІулакха доккха хІана каргІаьчнад КПСС-а, цуй Центральни Комитета.

Москве кулгаш яздаьча документаш, шеко йоацаш, новкъостал дергда дуйнен халкъашта доаьера кхоккам кІаьдбара, хьагьай кхерамален гІулакха.

Г АМУРОВ,
Социалистически Къахьегама Турпал, Лунанински тоахкама бурвадеттача контора начальник.

ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан г. Грозне КПСС обкома политпроса ЦІагІа партийни актива собрани хилар.

«Зуламашка лоаттабу къовсам чІоагІбара ле деларех» боля 1966 шера 23 июнерча КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советен сецам кхоачашбара делахмахи республика партийни организацо декхарехи» доклад йир КПСС Нохч - ГІалгІай обкома хьалхарча секретаро С. С. АПРЯТКИНА.

Цул тІехьагІа пренех къамаьлаш дир: н. н. А. Ч. ОСМАЕВА— КПСС Шаьла райкома хьалхарча секретаро, А. М. КОСМИНА — Грозненски химкомбината партбюро секретаро, Н. И. ГУСИНИНА — республика чурча гІулакхий министро, С. Х. ГОСТИМИРОВА — КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретаро, У. А. ИСМАИЛОВА — къахьегамхой депутатий Гудермесски горсовета исполкома председателе, М. О. БУЗУРТАНОВА — ВЛКСМ Нохч - ГІалгІай обкома шоллагІча секретаро, Р. А. САЛАМОВАС — республика халкъа тІахьожама комитета председателе, Н. Ф. ОСИПЕНКОС — КПСС Заводской райкома хьалхарча секретаро, И. А. АЛБАСТОВА — республика юстице министро, Р. Р. ТОМИЛИНА — къахьегамхой депутатий Гикаловски поселкови Совета исполкома председателе.

Докладчика а цул тІехьагІа къамаьлаш дийчар а белгалдаьккхар партийни, советски органаша кулгал а деш прокуратура, судий, милица болхлоша укх тІеххьарча хана шоай болх кІезиг- дукха тоабаьлга. Цунца цхьана теркам тІабахийта дийцар уккхаза административни органий балха юкъе хІанз а долаш долча кхоачамбоацарех, уж дІадахара чакхдаккхаза дагрдоаца гІулакхаш белгалдаьхар.

Партийни актива собрание лакъа лоацаш а къамаьл деш а вар КПСС ЦК сектора заведующи С. А. ШИШКОВ.

Административни органий болх тоабара резолюци тІаийцар актива собрание.

«ГРОЗНЕФТЕХИМЗАВОДЫ» ОБЪЕДИНЕНЕ ПРОИЗВОДСТВЕННО-ТОВАРНИ КОНТОРА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Халкъа боахам мехкдаьтта продуктаца Іалашбара дакъе дуккхача шерашка беркате болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Балакирева Елизавета Михайловнайна — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно - Товарни контора оператора.

Бирюков Семен Степановича — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно - Товарни контора эстакадай начальника.

Гуровская Евгения Павловнайна — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно-Товарни контора товарни оператора.

Дадиев Абдулкалик Юсуповича — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно - Товарни контора слесара.

Долгов Иван Васильевича — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно-Товарни контора электромонтера.

Колодникова Антонина Ильиничнайна —«Грознефтехимзаводы» объединене Производственно -Товарни контора лабораторе машиниста.

Лихолетова Мария Макаровнайна — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно-Товарни контора оператора.

Селимова Азиан Цюриговнайна — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно - Товарни контора наливщика.

Страдецкий Дмитрий Ивановича — «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно - Товарни контора грузчика.

Тонина Раиса Григорьевнайна— «Грознефтехимзаводы» объединене Производственно-Товарни контора оператора.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
К. ОЗДОЕВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозний, 1972 ш.
26 май.

БААТР БАСАНГОВА ЦІЕРАГІЧА ГІАЛМАКХОЙ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДРАМАТИЧЕСКИ ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика къахьегамхошта гІулакх деш доккхий творчески толамаш дахарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Баатр Басангова цІерагІча ГІалмакхой Паччахьалкхен драматически театра коллективана.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **К. ОЗДОЕВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозний,
1972 шера 30 май.

ХАЛКЪА ЧТЕНЕШ

Укх деношка Н. К. Крупская цІерагІча культура Двореце Октябрьски района предприятей, учреждений дукха къахьегамхой вІашагІкхийттабар. СССР хьаьь 50 шу дизара хетаь халкъа чтенеш республике дІайолаялларах а цар лоархІамах а лаьцц лоацца къамаьл дир КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретаро Н. И. Костюченкос.

Цул тІехьагІа «СССР хьаяр — ленински къамий политика вахаре кхочашъяра парте баьча теоретически политически балхах хьахиннар» яха лекци йийшар СевКавНИПИнефть института директора Н. З. Качкашвиле.

Лекци яьккхачул тІехьагІа документальни фильмага хьежар гулбенараш.

Т. ЗИНОВЬЕВ.

ФЕРМАШТА—ШОРТТА ДОАКЪАР

Хьайбаш меца хургдац

Эзар тонн сенаж, шин эзар совгІа тонн йол — иззал доакъар Іалашде дезаш ба планагІа. Шелковской района «Коминтерн» колхоза Гордейчук Виктора хулгалдеча шоллагІча тракторни-кхаш леладеча бригада къахьегамхой.

— Мишта лел шун доакъар Іалашдара болх, — аьнна даьча хаттара лоаццаш жоп делар Виктора: — Болх оттаьча планагІа, графикагІа лел.

Сенажа лаьрхІа буц кийчъеш шиъ ялат чуэцашех иззал силосни комбайнаш я. Ялат чуйдеш яраш буц хьоккхаш силосни яраш хьекха буц гулъеш йоахк. Царна гІулакх деш пхи—ших машина лел.

Сенаж кийчъярца цхьана люцерна а хьокх бригаде.

Доакъар Іалашдара балхаш иттлагІча мае доладеннад уккхаза. Цу дийнахь денз шин кІира совгІа ха дІаихай. ХІаьта фу даьд доакъар Іалашдераша цу юкъа?

Къаьстта белгалбала беза сенаж йоллаш къахьегараш. ХІанзле кхоъ-ах бІаь гектара тІара люцерна хьекхай цар. ХІаьта кийчъяь сенаж 700 совгІа тонн я. Хьекхачул тІехьагІа хІанз ошача боарамга кхачталца йокъеш люцерна уллача кхай тІара кхы а 80 — 100 тонн дІакхоачаргъя сенаж йоллача моттигашка.

Сенажа люцерна хьакхара 90 гектар дІахоаца кхы а цхьа кха хьанъоастадаьл. Цу тІара юкъера лаьрхІача йиъ бІаь тонн люцерна аргъя. Из а лаьрхІача 1100 совгІа тонн сенаж йолларгья бригада къахьегамхоша. ПланагІа кийчъе езаш хинначул бІаь тонн дукхагІа я из.

Къахьегама толамаш доахаш къаьстта дика болх беча цІераш дьахар бригадира. Уж ба буц хьоккхаш йола комбайнашта лелош Федин Виктор, Щехов Георги.

Дика къахьег хьекха буц гулъеш силосни комбайнаш тІа болх беш бодахача Павлов Евгене, Аверичев Николая. ХІара дийнахь 120 — 130 процент кхочашъю цар шоай балха норма.

Хьекха буц кхай тІара сенаж йоллача моттигашка сиха дІакхоачаю шофераша Каменский Александра, Горелов Виктора, Сидоренко Александра. Дийнахь 15 — 20 рейс ю цар, цхьан рейсагІа 2 — 3 тонн люцерна дІа а хьош.

ХІаьта мишта лел йод Іалашьяра балхаш?

Аьла буц хьекхаш къаьстта дика болх бу Давыдов Александра, Бразин Николая. НормагІа 14 гектар езача 25 гектара тІара буц хьакха кхоабу уж. Хьекхача аьлах тоххораш ю сиха механизатораш Боранев Мусас, Алиев Лечас, Зубков Василе.

Цхьа-шин ди даьлча аргІаш де доладергда йоккъалуш латтача [illegible].

Кхай тІа листа латтача аьла тоххорашта бІара а хьекхаш цхьан гектара тІара чуйхьаргІ йола йод лаьрхІа гІерташ со латтача хана, аз сенах уйла ю кхетадича сакна:

—Дика ба уих шерава хьтвкьан. ХІара гектара тІара хийцца 35 центнер йол аргья. Дукха ха я тха иштта лакха хьункъам ца хуло, — аьлар бригадира.

ХІара гектаре тхьаь шиъ тонн йол ехча, сенажа лаьрхІа хьекхар йоацаш, 700 совгІа тонн йол аргья хІанз люцерна хьекхача кхай тІара. ХІаьта планагІа шиъ эзар тонн Іалашъе еза из бригаде.

ШоллагІа хьокхаш, комбайнаш ялат чуэцаш хургйоландаь, аьла мара хьекхаргья люцерна, фуна лаьрхІа йитае йоацаш. Цига мІеалгагІа йоале а эзар тонн йол аргья. КхоалгІа, цхьаьца йолча участкашкара доалагІа хьекхача кхы а хийцца аьлверхІ бІаь тонн чуя йиш хургья. Бригага дІалаьрхІача хийцца 2300 тонн йол Іалашъергья бригада. Колхозе Іалашъе езачох 60 процент я из.

Хьайбаш кхочаш хинна дикача доакъарца Іалашдаь хилара тоpe хулийтаргья коминтерновцашка «Нохч-ГІалгІай АССР хьайбаш лелахара культуре лакха йола колхоз, совхоз бригада» яха цІи яккхара республике яржача яхье хотало яккха.

М. ТКАЧЕНКО.

ХА ЗЕХЬА ЙОАЯЦ

Малх хьалбаьнна бацар «Кавказ» колхоза кхаьккарча станицка вІаьхи моарчаш а хеттаи, белхаш а беш, белаш механизатораш гулбеннача хана.

Сайрна болх баь а вьшна тІадоагІача дийнахь зехьа ха ца йоаяра солярка чу а детта ше дІаоттаьча «Беларусь» марках йолча тракторагхи тІехьтоссача косилкаген хьежаш воаллар цхьоалагІча бригада механизатор Катаев Халат. Цхьа-шин минут яьллехьа болх бе болабелар трактора мотор.

Цхьа дІайийча дуккхача ширашка тІаьовла буц — люцерна йолча участке ба механизатораш. Сийнача форда талгІеш сиина теркаш латт баьцаш. ХьатІакхаьчий из хьакх еза ха.

Хьалхарча дийнахь сменни норма кхочашъяь кхе а ше лаьрхІа 10 гектар хьекха вала кхоавийзар Халат.

Тахана-м кхочашдерда хьона аз йиса лаьрхІар, — аьнна бе оллар Халата трактора штурвал. Холуш дар. Халата дагардар кхьчарна дага долга а. Механизатораш къаьстта дика болх бе болабелар колхоза кулгалхоша моральни материальни безам совбаккхара оттаь мероприятей дІайийнача.

Механизаторашта хьалхашха декхар оттадир хьалха хьекхача люцернах сенаж кийчъе, аьнна. ХІаьта ерригга люцерна колхозе 190 гектар я.

Хоаш ма дарра, дІадаха Іа хьалха ца хиннача тайпара дІаьхеи шийлен дар. Цудукъа дукха халонаш хьийгар хьайбаш леладераша. Цаьна чІоагІа накъаьлаь дІадахача шера эстара хьалха кийчъяь 70 тонн сенаж. Юхе ца хетиш юр из хьайбашта. ХІаьта йоаккхаш йола шура мишта айъар дукха мишаш а дац. Цудукъа тамаш яц хьайбаш леладераша укх шера из мах бола доакъар 500 тонн Іалашде яхаш дехар дарах.

Цар дехар кхочашдиде лаьрхІад механизатораша. Хьалхарча деношка люцерна хьекхаш шиъ трактора тІехьтосса косилкан хаІ ЖВН-6 марках йола жатка хилар. Цул тІехьагІа кхы а йиъ трактора тІехьтосса косилка тІакхийтар.

Сиха лел уж кхай тІа гІолла. Царех хІаранна тІехьа нийсача мугІарах Іоюж оаьла юкъера тийда буц. Цул тІехьагІа энача боарамагІа йоагьа а йий комбайнашта дІатІаьо. Комбайнашта аьта люцерна фермашта юкхе сенаж кийчъяра дьахача кІоагІаша дІаяьо лафетагаца.

Дика вІаштІехьбаьккхаб шоай болх сенаж кийчъеш болхаршe а. Дуккха ха яьлла люцерна етта хьоачача «Беларусь» трактое кІоаге юхе. ЛаьрхкІа хьаа приспособленеца лафета тІара аьта люцерна Іо а йоссайий дІайохийт «Беларусь», иштта сихев дикеи кхочашду кІхадола балхаш а.

Из болх дІабоалабаьча дийнахь денз дика толамаш доахаш къахьегаш ба А. Шахаев, Х. Катаев, М. Висуров, М. Катов, кхыбараш. Таханарча дийнахь 350 тонн сенаж Іалашъяь баьдаб «Кавказ» колхоза къахьегамхой.

М. ЛЮТЕРОВ,
Гудермесски района [illegible] боахама управлене [illegible]

ПОЛИТДЕШАРА ИТОГОВИ ЗАНЯТЕШКАРА

ЛАКХАЧА ИДЕЙНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИ БОАРАМЕ

П[illegible] пропагандин [illegible] дешара система итогови занятешца чекхйолий латт.

КПСС XXIV [illegible] къахкамза стагана [illegible] кхоачашдеш вай партийчу хаамо гІертта къовсам дахдабеча хьалхара декъашхой да ер деш [illegible] шу. ДІадахча шера хиндолу партин исторически съезд решенеш, документаш кІоарга [illegible] хинна шу а шина дІаттаде ах.

1971—1972 [illegible] шера хьалха [illegible] марксизма-ленинизма теори вай [illegible] коммунизм [illegible] хьаьра, теори практикаца юкъа а иоаш шоаш хиина лелахеча гІулакхаца хьаІомадаьчох пайда оца хоаш [illegible] хилийтара тІабахийтар. Хьалха дІанхача шераццарорда шерагІа Іомадир укх шера экономически дешаш. «СССР хьаь 50 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК сецам дІабовзийташ бекхха боах чакхбаьккхар.

Партийни, комсомольски политпросвещени пропаганда массови формашкаш дешаш хиннав 120 ваар совгІа саг а 1970—1971 дешара шера хинначул шоаьа совгІа.

Чекхъьаьнача итогови занятешка ладувгІараща шоаш шера Іомадеш хиннар кІоаргагІа дІадовзийтар, доладоалаш бола алмедаш а Іомабир уж. дика йоашхаш Іомайир цар ленински идеяш, съезда материалаш КПСС ЦК решенеш.

Итогови занятеш дикагІа чакхъьалар дуаьа политпросвещение кабинетошка, иштта пред[illegible] политически, исследованийн, семинарийн итогови занятешна теоретически конференцийн темашка хьаьэ тайп-тайпарча литература гойтарча пособиеш [illegible]. Боккха терахь тІабахийтар занятеш кІоарга [illegible] долаш хилийтара. Теоретически положенеш [illegible] республика шоай коллектива практически гІуллакхашца ювзар. Доашца [illegible] теш лелаяир практически [illegible] занятеш яра гІулакх. Цу дерригна занятешт эффективность хайбйр. ХІаьта цуйга хьахина ладувгІарий общественни хьаьжадІаеннах. Цар производствени [illegible] Политически просвещена дешар тоаяде терхам тІабахийтан цІенхаштта бІарчача шера йоли барах хьахиина дика оргалошши а уж.

Назрана, МалгІабика, Ачхой-Мартана, Веденa районий предприятешна, бохкамашка, учрежденешка хиина дукхагІйола итогови занятеш лакхача идейно-теоретически боараме чакхъьалар. Масала, юкца нагаргІолаш дика чакхъьалар итогови занятеш «Назрановский» совхозерча марксизма-ленинизма [illegible] Іомаеча школа (пропагандист совхоза директор Х. М. Албогачиев).

Иштта пайдане хургІолча тайпара кийчъаь дІайихьар тІехьара занятеш цу района «Октябра 40 шу» яхача совхоза. [illegible] Юртарча [illegible] товарни [illegible] ирча коммунистически [illegible] на школе. Цу школе [illegible] ва форма [illegible] бахар. Цига дешаш ва 14 [illegible] Собеседовани еча хана [illegible] ладувгІарашца хьагайтар. ладугІараша, Ваьча [illegible] дагбоахийташ вай луш хьалваьлар [illegible] укхаза Т. Умаровас — [illegible] Лакхехьарча Совета депутата [illegible] Даурбекова, кхычар. Шоай [illegible] теори [illegible] форма балха хьовсамаца ювза хоаш бар уж. [illegible] дийцараш къахьегама [illegible] лакхъярал, продукцига [illegible] леладарах, бІарчча хьайла производства эффективность [illegible] дола дешаш дар.

№ 1 йолча Назрановски [illegible] семинарски группе теоретически конференце хьисапе йир итогови занятеш. Цун тема: «В. И. Ленина дахаи кхинаваи яхаш яр». Цу тема чулоацаш доладейна [illegible] хьайовзийташ яр хьехархошта Г. В. Гадиевас, Ф. [illegible], Д. А. Тутаевас кийчъаь рефераташ.

Белгаоа эаш дика вІаштІехьаьнха дІайихьар итогови занятеш МалгІабика бурувдерттача балхий управлене. Укхаза Іомадьр — «Общественни производства эффективность айелга — хІанзарча этапе парте экономически политика кертера доаш» яха проблема яр (пропагандист И. А. Хохлов). Семинарски группе дешаш хиннав 25 саг. ЛадугІараша кийчъаьча рефераташ гучадар шоаш Іомадаьнаь уж дика кхийтта хилар. Шоай предприяте балха гІулакхашта лерттІа анализ а еш кийчъаьяр цар рефераташ. [illegible] эффективность [illegible] уттаяра, [illegible] болгабеца. Балха тайп-тайпарча участ [illegible] дола гІулакхаш дувцар. Уж дешаш дийцар шоай рефератешка хоь С. М. [illegible], Б. И. Угроцова, А. М. [illegible] кхычар.

Дика [illegible] ча идейно-теоретически [illegible] мен чакхъьалар тІехьара занятеш Ачхой-Мартана районе. Итогови занятеш лелхьа юххьанцарча партийни организацей секретарийн пропагандистийн семинар хилар укхаза. Цига дийцар партийни, комсомольски политпросвещени пропаганда массови формашкех ела йола итогови занятеш пайдаенегІа хургІолча тайпара яра де дезараш.

Парте райкомерча марксизма-ленинизма лардаш Іомаеча (коммунизм) школе чакхъьаьцца занятеш экзамена хьисапе йир. Билеташца оттадаьча хаттарийла совгІа кхы тІа хаттараш дора ладувгІарашка. Укхаза дийцар дезалий вахарен бытен нийслуча гІулакхех, кагирхой коммунистически кхетамца хьалихебара дешаех, халкъий юкъарча цачадаьлахенах, хІанзарча хана демократи дегІаярах, дунен коммунистически боламах, кхычох. Школа ладугІараш уж дешаш дика довзийташ дувца хоаш бар.

Чулоацам болаш дика вІаштІехьъаьнхаи чакхъьалар итогови занятеш цу района «Самашкинский» совхозе, «Лермонтовский» совхоза центральни цхьоалагІчен отделенешка, Буматарча хьун участке, «Орджоникидзевский» совхозе, консервни заводе, иштта района школашкарча дукхача семинарски группашка.

Цу школийн семинарийн ладувгІараш берригаш хІана бац хьина занятешца баьхкар, шоашка кийчъаь рефераташ конспекташ йолаш. Цига гучадаьлар дешна баьгІача дукхагІбараша дешара программа бокъонца Іомаь [illegible] [illegible] ча шерв Іомадаьр кІоаргагІа дІадовзийтара, хердача знанеш практике пайда эца уж дІахетабара.

[illegible] нийса хургІа массашкаьа лакхача идейно-теоретически боарамен дика вІаштІехьъаьнхаи итогови занятеш чакхъьалай хьина. Цхьайолча районашка яьча итогови занятешка гучаьлер ладувгІарашта программа дика Іомаь ца хилар, царех цхьайбараш конспекташ йоацаш а лерттІа кийчбаланза а бахкабар занятешка, хІаьта ладувгІарех [illegible] тІа а [illegible]. На [illegible] политически дешар вІаштІехьдаккхара бехктохкаме болча пхьабалча нахем юкъ-юкъерча пропагандисташен из болх теса [illegible] беш хиннадаь. Занятеш юкъегІйла е дерригa ладувгІараш тІа ца хулаш моттиг хилча а из гІулакх деагІача тайпара теркал ца деш дуташ хиннадар. Цу [illegible] хьоаршамбоацараш [illegible] хана кхы ца нийсдалийтара мел эшар де деккарийла я юкхьанцара партийни организацеш, пропагандисташ.

Школашка, семинарашка, къахьегаьачча пропагандисташа шоай балха практике Іоаяр дика [illegible] массанена дІайовзийтаьга ІалашдеҰ деза. Из дош а, хІаьта политдешара балха итогаш а шоай сабраниешка йийцача баккхьа хет коммунисташа. ХІанзва а дІайолаеза лерачна дешара шера еш йола кийча.

Л. ГУДАНТОВА,
КПСС обкома политпросвещени цІен заведующе заместитель, экономически Іилмай кандидат.

ПРОПАГАНДИСТ— СОВХОЗА ДИРЕКТОР

Парти XXIV съезда решенеш кхоачашъеш советски нах СССР хьаь 50 шу дизаргІа болхача укх дешара къаьстта дор тешадеш деш идеологически фронта бІухочун, партийни пропагандиста дош. Цо наха юкъехуь парте идеяш, марксистско-ленински хьехам, духовно дегІаадара новкъостал ху наха, политически кхетам лу царна, коммунизм кхалъяра деккадеш кхоачашдара оарцагІбоах уж.

Шийн гІулакхашка цунгара къахле а лелаеш болх бу «Назрановский» совхоза парткомо. Укхаза хеташ а, иштта практикe баьдеш а да, партийни боахамаш организацешта керте хаттарашна шоашкара тела хьехам, политически самообразоваш хІанзарча къаленца кІоартІа [illegible] кхетадаш бехкачча лоархІаме хилар. Цудухьа политически дешара къаст а хиина дІаттав цу совхоза директор нов. Х. М. Албогачиев.

Да кугалду марксистско-ленински философе хьалхара дакъа «диалектически материализм» къехача марксизма-ленинизма лардий школана. ХІара занятиц чІоагІа бехктохкам вовш кийчъю нов. Албогачиева, хаддана Маркса, Энгельса, Ленина балхаш, партийни документаш, общественно-политически Іилмаш журналаш а дешаш. Цунах хьоьхам хул дешабагІарашта, хІаьта из балхан долаш царна эшашa хьаьт долаш хул политически литература дешидга. Шеко йоацаш, эггара хьалхь дешара процесс йолча юкъагІа тел пропагандиста дешабоагІарашта хьехам. Цу тайпара ника делабарен йоккхача пропагандистски опытох политически занятей кулгалхочоа новкъостал ду дела багІарашта дика роздейство яра. ЦІаьхха хиннавац цунах районе дикагІйола пропагандист. Албогачиев МурцІалий Хаматхана пропагандисталла болх бу 10 шу совгІа ха я. Районе тайп-тайпарча гІулакхаш тІа лелача цо пропагандистски болх дІакхоссац. Юххьанца «Назрановский» совхозе КПСС истори Іомадеча кружкa кулгалдеш хиннав. Цул тІехьагІа массехк шера «Знаменский» совхозе юртбоахама производства экономика Іомаеча кружкa керте лаьттав. 1967—1968 дешара шерагара укх дешара шерага кхачалца цо кулгалдаьд марксизма-ленинизма лардий школана. Нов. Х. М. Албогачиева кхетам лакхлу пропагандиста санна а кулгалхочун санна а. 1971 шера «Назрановский» совхоза директоралла хьожавир из. Укхаза а марксизма-ленинизма лардий школана кулгалде эттар.

Пропагандисте шийн знанеш алхха дешархоща дІатийнка ца Іеш, цу знанешца наьха дог тоша дергдола, общественни процессий нийса мах бара, КПСС политикен решенеш кхоачашъяра хьинаре парна новкъостал дергдола гІулакх ду.

Цунна хов лоархІаме, сакъердаме кхетаергйолаш вІаштІехьа а йолаш, теоретически положенеш совхоза хьалхашка лаьттача хьаькача-деккаршца ювза. Деша багІараш гІулакх кийта болаш ладергдолча, кердадар хьаллоацаргдолча, планаш деккараш кхоачашдара хьалхара бехктохкам хетаргболча, хІаман хьурмат ца деш дола гІулакхаш лоаргдаачача уйланца хьалхехе гІерт из деша багІараш.

ХІара политзаняте пропагандиста деша багІарашка хоам бу совхоза а производства хьача участнашна а гІулакхаш вІаштІехьдахарах. Деша багІараша хьинаре дакъа доацаш деша хьаухаши чакхъьаьл занятеш. Занятеш ца хулаш йиса е тІехьаьна моттиг цІаккха а хиннац цун.

Совхоза директора шукъа ха еел дукха а яц. ХІаьта а, саттота де хІамаш шийн дукха доллаше хьа а, даьрххІа дика кийчъю выступленеш, ше дергдолча къамаьла тезисаш конспекташ утташ.

Дешара шу дІадолаьденнача юкъе деша багІа цхьабараш аргІанарча занятеш тІа ахацар, тІемаш Іомалра лоацама хІама деш бацар. Пропагандисто [illegible] партийни дешарцарча цар гІулакхех дола доштдийцар парткома заседане. Цо новкъостал [illegible] пропагандиста болх йоалаба.

Занятешка деча къамаьлашка дика дакъа доацаш боацача дешархарашта хІараненa къаьст-къаьста задани дора Албогачиева юкъа ьаьгІайоагІача занятe къамаьл де. Цо а новкъостал хир. Деша багІараша чІоагІа дакъа а лоацаш хулар школе собеседованешт, вагІотагІа дола дешаш къестадера, новкъосташа дувцар дІахо дІакхоачаш а дора. Дешаш къестадеча эггара чІоагІагІа дакъа лоацар бухгалтера И. Осканова, отделене бухгалтера С. Гагиева, тракториста У. Мисаурова, технически секретарь Е. Драчева, сварщика А. Хацагульгова, кхычар.

Май бетта итогови занятеш хилар укхаза. Шоаш дийшачун итог йир деша багІараша. Шеко йоацаш аьа йиш йолаш да итогаш не ца далар. Гуш дар дешара шера программа деша багІараша дІенхашта Іомаь хилар. Царех дукхагІчар хьахьекхар диалектически материализма дешаш шоашта дика ховлга. Билеташ системагІа [illegible]. ХІана билета тІа хиншча хаттар а делаш. ХІардие шоаш маларра хьашхар уж, пропагандисто шы тІа дахча хаттараштa жоп тийлар. Дерригa дешаш шоаш дика кхетадаь хилар хьахьеккар бухгалтераша Р. Т. Оздоевас, Н. Ф. Абадиевас, сварщика М. А. Костоева, кхычар.

Ю. АРАПИЕВ,
КПСС Назрани районна политически [illegible] кабинета заведующи.

Баьччагара Іомалу

Укх дешара шера «В. И. Ленина биографи» яхача комсомольски политкружокa дийшар «Октябрьнефть» НГДУ ОРС-а къоначa болхлошa. ЦІаьхха хиннa кийчъеш хьаена итогови занятии йир дукха хе йолашa.

Кружокa пропагандиста, ОРС-а кадрий отдела начальника, Леонид Семенович Краснова дувц:

— Апрель бетте а деиз доладелар итогови занятена кийчо е. Комсомола комитетацa цхьана тема оттайир охa, собеседовани демаш кийтдир, дахгІаш дола литература хьаьдеркар. Владимир Ильич Ленина вахара революционни гІулакхаш Іомадар ІалашдеІа бокхача лоархІаме да кагирхошта идейни нравственни кхетам бахара. Ленина образ коммунистически общественa сега идеал а хиина дІаттавй кагийча наьан ммккараштeх. Цудухьа занятешка, кружокa моллагІа тема йоашлача, итогови занятена кийчо еча хана сай ерригa пропагандистски опыт цхьан деша тІеерзае гІийртав со баьчча биографи Іомаеча хана айса хьехаш бараш болхошa долаш лайча хІамаш ленински методегІ анализ е Іомадургболаш, тахана рча ден общественно-политически событий нийса мах бара цун произведенех пайда эца царна ховргдолаш.

Опыт йоацаш я коммуниста Л. С. Краснова — 27 шу да цо пропагандистски болх бу. Шийн ерригa знанеш, говзал дІател цо кагирхошта идейни кхетам балара, ше хьехаш бараш коммунистически мировоззрени хьахилара. ХІаьта итогови занятеш тІа волча хана са дог тийшар, цо беш бола болхан чоалханен болх дехьа ца бийнa хилараш: деша багІараша хьаьхеккар кІоарген чІоагІен знанеш шоай хилар, шоаш Іомаь материал тахана рча вахарца дика ювзаш хилар.

№ 10 йолча тиха чу латтача Фомиша Тонайна кхьача хаттар дар: «В. И. Ленина берен къонен ха. Революционни гІулакхаш дІадоладенна юхьиг». Ше жоп луш Такие шийн керттера уйла тІаяхиeтар Володий берен къонен шераш дІалахача, революционни мировоззрени хьахила йолвенича вахара социальни общественно-политически хьалашта, хьехьашхар Ульяновa духовни уйлаш дегІаяхкара дезалера хьехам боккхача лоархІамe хилар, къаьстта белгалдаьккхар, шийн революционни гІулакхаш дІадоладенача хаьхе даиe Ленина революционни болх теореца, марксизм Іомакрца айхa бийза хинна хилар. Доша багІача вокхар цун жоп дизза дІакхоачашдир «Ульяновгар лаьл», «Наьна дог», «Сецца хьаьна боабаьб» яхача кинофильмашкара бакъ масалаш а кхувлаш.

Дизза жоп луш къамаьл дар Яхьяева ТІауса «В. И. Ленин — дунен тІа эггара хьаллара социалистически пачхалкхo хьаьяр» яхача темех лаьца даьр. Цо кІоаргга баьшхар Советски пачхалкхане демократически, прогрессивни чулоацам, дунен тІа эггара хьахара йолхлойн ахархойн социалистически пачхалкх хьалъеча цуна кулгалдаьчен Ленина боккха лоархІам. ТІауса керттера уйла тІаяхийтар В. И. Ленина СССР-е социализмa коммунизм хьалъяра Іилман план кийчъяра а халкъа боахама кулгалдара ленински принципаш вай деношка ІалашъяатІе боккхача лоархІамe хилара а. Цун къамаьл дІахо дикьача новкъосташа шоаш тела жопаш бакъдир «Советски ІаьІала аргІанара деккараш» яхача ленински балха тІарча керттерча положенешца, парте XXIV съезда решенешца, «Советски Социалистически Республикий Союз хьаь 50 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК Пленумо баьча сецамашца уж дувза а дувзаш.

КІоаргга къамаьл хилар «Комсомол ленински идеяш котъялар дукха лоархІабеча къовсаме» яхача темах.

№ 1 йолча столови поара Пономарева Галинас, медсестрас Леванова Таис, № 1 йолча тиха чу латтача Улубабиа Сергея шоаш жопаш луш дийцар, кагирхошa Ленина васеташ мишта кхоачашлу, РКСМ III съезде цо даьча къамаьлаца хьалде лелаеш хиларах, «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергхьа!» яхача Ерригсоюзни ленински зачета юкъе ОРС-а кагийча нахех межкарашен практически дакъа мишта лоац, «Коммунизм хьалъе Іомале» яха хІарапе шп-шп комплексни дахмаш мишта кхоачашъю.

Дешарах фу пайда баьнаб йоана аьнка шоашка даьча хаттара деша багІараша массаенa цхьатарра жоп делар, баьчча биографи Іомаеш кІоаргагІа кхетаьй шоаш Ленина зама, КПСС истори, аьна. Занятешка уха деша багІараш Іомабеннаб Ленина произведенешка, партен правительствен документашка болх бе, планаш, конспекташ, тезисаш уттае.

Тха беседа чакхйоалаш Леонид Семенович аьнар:

Кагирхой политически дешара хадданаз йоахко ер ОРС-а партийни организаце, занятеш вІаштІехьъяьдаа тхона новкъостал ду. Тахан итогови занятe тІа вар партийни организаце секретарь М. П. Герасименков, партбюро член Г. А. Фомин.

В. И. Ленина кагирхой тІадьйгІаб аламлено хьанхелла дерриа дуньяьан карадерзадара, кагийча нахан межкарашеи хьалханца до хьайнАалай къовсамен хиолабен бІарча программа: деша, ламза, болх бе, довзандa дІазрав доаза, шоай идеалаш бахьан дотташ къовсам лоаттабе.

Цудухьа В. И. Ленина хьайхьна тайпара бахен болх бен Іомабала гІерт «Октябрьнефть» НГДУ ОРС-а кагирхой.

А. МИТРОФАНОВ,
ВЛКСМ обкома пропагандаи культурно-массови болхан отдела заведующе заместитель.

Курски атомни электростанци хьалъеча дІало хьалйоттаьа латт. АЭС кертерча корпуса лардаш реакторан дІаоттаяра хьалъейа бетонни площадкаш кийчъеш латт. Станци эггара хьалхара реактор укх пятилетка бола бе йоладайта льерхІал.

СУРТА ТІА: АЭС [illegible] [illegible] лаьархІа кхоачашдеш латт.

О. СИЗОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДоттагІлен бувзамаш чІоагІлу

Тиха ихьанах бола наь ба тха совхоз-техникуме болхашцa къахьегаш. ОагІох оагІув а теха бахкамца а организаторски а дешарш кхоачашдеча межарий хьисапe йоалла дІа-ихa новкъостал дай, эшача метте хьехам луш цхьан болх беш а вахаш а 1500 саг ва. Цу гІулакхо хьагойт тха партийни организаце балха маьмехеро лоаттаде дезар фуд, керттера иш, уйла малагІча гІулакха чІоаш еза.

Оаха, коммунисташа, дІаь а далийтац из дош тхой керттера хІалара. Интернациональни вошал чІоагІдар, тайп-тайпарча къаман болча наха юкъе доттагІлен бІаьхал лоаттадр, цар барт массахана а тхабеннa хургболаш дола хІама долть вІаштІехьдаккхийта тхой керттера деккар лоархІаш хьа.

Из лоархІам бола болх ба а, дикагІа йола формаш, методаш лехаш цу дукхагІа творчески хургбола хІама вІаштІехьдаккха а ІІаьн ера.

Тхемаца доттагІлен бувзамаш леладеча межарашка йолча республика [illegible] дІа хьайа дІадоладойташ оаха цу юкъе дакъа ца лоацаш. Тхой концерт а, хІаьта спортивни ловарш а нийце долх тха цига. Уж тха доача а беагІа тха совхоз-техникуме цхьа дІадала дезаш да хила. ДоттагІалца леладеча гІулакхашта доттаделаш а тха совхоз-техникуме вІашагІъьелла интернациональни доттагІлен клуб. Цу клубе а валийтац тхалр саиа Кавказа автономни республикашка йолча техникумашцара бувзам. Къаьстта чІоагІалденнаб тха доттагІал Дагестанерча, Кабардино-Балкарера хьарча [illegible] техникумашца.

Цу клубе Іеш оаха цу республикай истореx, вахарах йола материалаш, экспонаташ.

[illegible] дукха оаха интернациональни кхетамах дола дешаш тхой партийни собранешка, педагогически совйвашкаa.

Цул совгІа къахьегаме а чІоагІбу доттагІлен бувзам. Массане а иннац тхой боахама экономика дІо, боахама дерригa доаьаш потабельно болх бергболаш хилийта гІерт тха. ХІаьта цох хьахула хьоашамаш а ве доа тха. Бохара тІехьабуцашх хиннача хьаймхан боахама шийн хІамаш. а социалистически деккараш а хІана [illegible] кхашкара, балхаш. ХІана ссара балхаш дел ба механизаторашa, [illegible] ССР Лакхехьарча Совета депутате Часыгов Иаша.

[illegible] боахама [illegible] кварталe дайлама производствени хьехамех. Укх кварталe кхы а лакхагІа хургва уж.

М. ПАРИЖЕВ,
Назранерча совхоз-техникуме партийни организаце секретарь.

Грозненски «Художник» яхача фабрика болхлошa ерригa шоай таронаш оарцагІъьхай СССР 50 шу дузача дешна сийленца цалечбалара. Цудухьа дентара денга дикагІа нул цар доаха толамаш. Графикал дикaгІа хьалхабуллаш кхоачашъеш ба уж цие бетта заданеш. Ер шу доладелча дешa цар планал совгІа ера а кийда реализаци яь бІаь ваар сертача сома маьла продукцена. Белгалбаьлаш дика къахьегаш ба художникаш Штанева, Шишкова, Оздоева, Орлова, кхы дукха бараш а. ХІара сменагІа норма 118—120 процент кхоачашъеш цар.

СУРТА ТІА: берашта хьадеча керта тІа тулача боалахьа тІа сурт дуллаш я Л. Оздоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАХА ЭША ТОВАРАШ АРАХЕЦ

Пятилетка шоллагІча шера план кхоачаш кхоачаш я ер, СССР хьаь 50 шу дузача денийн Нохч-ГІалгІай АССР ах бІаь шу дузача юбилейни сийленна накъахара ерригa шоай торонаш оарцагІъьхай Нохч-ГІалгІай моттигерча промышленноста министерствана чуйоагІача предприятей коллективаша. Укх шера хьалхарча биъ бетта продукцина реализаца яра пачхалкхой план 101 процент кхоачашъяьй министерства. Планал совгІа дІалхьайтай 76 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци.

1971 шера хьалхарча биъ бетта реализаци яьчул 10,8 процент дукхагІа реализаци яьй цар продукцена укх шера цу юкъа. ХІаьта цу юкъа арахийца товарни продукци 741 эзар сома маьха дукхагІа хиннай.

Тха министерствана чуйоагІача 11 предприятех шин предприятe коллектив мара йиcaлп укх шера хьалхарча биъ бетта продукцена реализаци яра пачхалкхи план кхоачаш ца еш. Царех я Назрановски-Юртовски райпромкомбинатеx бое бода стерженеш арахоцача заводен коллективаш. Нагахь санна цу шин коллективо шоаш та хьалхашка лаьтта деккараш толацца кхоачашдаьдаларе оаха биъ бетта реализаци яьчул совгІа кхы тІа а реализаци ергьар 122 эзар сома маьха продукцена.

Укх шера къаьстта дика къахьегаш я тха министерствана чуйоагІача «Художник» фабрика, Нохч-ГІалгІай химически завода коллективаш. Биъ бетта ладанел совгІа фабрика болхлоша реализаци яьй 93 эзар сома маьха продукцена, хІаьта завода коллективо реализаци яьр 72 эзар сом мах болаш я. Ритмично болх беш я укх шера Весоремзавода коллектив. Цо продукцена реализаци яра биъ бетта план 105,7 процент кхоачашъяьй, планегІа лаьрхІачул совгІа дІалхьайтай 6 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци.

Иштта дика къахьег укх шера «Дружба» яхача картонажни фабрика болхлоша а. Цар планал совгІа реализаци яьй 8 эзар сома маьха продукцена.

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш укх тІеххьарча хана дукхагІа арахеца доладаь тха министерствана чуйоагІача предприятешка бахача наха чІоагІа хоаттадаи дика дІахьацаи дола товараш. «Металлист» заводе хьалха дІаладахача шерашка массехк тайпара, цара продукци арахецар. ХІанз цига арахец сийдаю хІамаш, йолхьингаш, пелаш, менгеш, полиналдаш, хьестараш, ведараш, кхача кийчбеш [illegible] тайпара формаш, аьнка бешкаш. Цул совгІа цига кхоачашду тайп-тайпара заказаш. Грозненски горпромкомбинате арахец шерйни ведарш, кога гІирс, цІагІа тІаоахаю мачеш, полиэтиленови тІормигаш корошкаш, урдаш, кхыйола продукци.

Укх тІеххьарча хана бытови заказаш дукха кхоачашду стоярни изделей завода коллективо а. Цига хьаю бухача цІа цІагІа хІама, аьча, кухне эца ыстаьаш, [illegible], цІаровоц корийн сакагІаш, хьудала товараш. Назрановски Нохч-Юртарчи райпромкомбинаташка хьаду цапаш, цІарийн мебелеш, цІагІа хьекха ковраш, полиэтиленах хІамаш хьаеча юкейсача отходех тІормигаш, кхыдараш. Лоацца аьча тха предприятех цхьанкха предприятеш яц бахача наха чІоагІа хоатташи дика дІаэцаши дола тайп-тайпара товараш ара ца хецаш.

Цхьабакъда ассортиментагІа продукци арахецара задани кхоачашъьаьц цхьайолча предприятеша. Пачхалкхен планагІа арахеца езаш хиннача 32 тайпарча продукцех 11 тайпара бахача продукцие план кхоачашъяьяц.

Уж кхоачамбоацараш лІа а доахаш ах шера план толамца кхоачашъяра хьадда йола мероприятеш белгалъяьй оаха. «Металлист» заводерча хьастаман хьа [illegible] бахача [illegible] болх байтаргба, цул совгІа дика [illegible] гІулакх [illegible]. Буть тоха [illegible] Ачхой-Мартана райпромкомбинате, Грозненски горпромкомбинате, бехача стержени заводе, Назрановски-Юртовски райпромкомбинате, кхычахьа.

Тха министерствана чуйоагІача предприятей коллективаша дог тийсав я пятилетка шоллагІча шера план хана хьалха кхоачашъергхьа лаьрах.

А. [illegible],
Нохч-ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста министра заместитель.

Оборудованех пайда дикагIа эцара

ХIара промышленни предприятийн пачхьалкхано шийна хьалхьжьина производственни фондех тар ма ду дикагIа пайда эца гIерта еш. ХIара дьяла царех пайда дикагIа эцаро йиш хуьлийт капитальни вложенеш кIезигагIа а а йоккхайтан продукци дукхагIа арахеца, къахьегама оьсарле сихагIа лакх а ер продукци арахецарга дIабода мах лохбе, поккъостал ду амортизационни отчисленеш, фондашта ремонт ярген хьийча гIуллакхашкем дIаухийтар кIезигдара, хIьата буьсучаа киьачча тоабу товарни продукци арахецара рентабельноста хьоалахь.

Из лакхе дийцар терхал а дан, ну даькхе белггалара бодх баьб «Красный молот» заводе. Масала, производство дегIайоалаара фондерча ахчах нийсай тишъенична морально-къаьначчен оборудовании метта дIаоттае технологически оборудоване 200 совгIа единица, электрооборудованен къычча кердагIа доьча оборудованенц 170 единица, хIара шера 2—2,5 процент йолча болх беча оборудованиа модернизаци ю, специализированни оборудованеца, мухь нийсеча механизмашца, технологически кердалларашца кийчъяь дукха поточно-механизированни линеш хьаьнй, производства прогрессивни технологи кхийоля мероприятеш накайоах. Цо новкъостал даьд завода керттерча фондий структура товара — продукци дукхагIа хьаьра оборудованех пайда эцача къахьегама оьсарле лакхьяра, экономически хьокхамаш толдара лард лоархIалуш йоца оборудоване аладъяппара.

Производственни фондий 1 сома лоархIаш 1971 шера 2,7 процент дукхагIа арахийцей продукци, фондашта хьача из хул кхы тIе а капитальни вложенеш дIахьйта цо ерашъ арахийца 1350 эзар сома маьхя продукци, хIьата керттерча производственни фондашкен оборотни средствашкен шера юкъера дахрIйча дIалодалучия процент болащ нийсйнча рентабельность 21,15 процент, е цул хьалхагIа дIадахара шерарчул 0,7 процент дукхагIа лакхъенай.

Цуьна пхьане завода цкъайолча цехашка бизза пайда эцаш болх беш йолча оборудованех. Из барьан долаш сменагIа беча балхе коэффициент — производственни оборудованех пайда эцара керттера экономически хьокхам — 1,22—1,24-цел тIекъяллаш заводе.

Оборудованех бизза пайда ца эцара керттера бахьан да мел эш болхлой ца хиларо ахьадола организационно — технически дIаштIехьдовца хIамаш хилари. Болхлой — станочникаш, прессовщикаш, кузнецаш, электросварщикаш ца тоъро бахьан долаш заводе хIара денна цец латт оборудоване бIаьш станкосменаш. Балха хо дукха йоа оборудовани вIаштIехьа ца хилараx, заготовкаши материалаши болх беча моттигашка шоай хаиназьа тIа ца кхачьярах, технически документацеци технологически оснастканци Iалаш ца ярах.

Завода ца эца оборудоване ахх дIайохкаш, тишъенна оборудовани тIера дIаяккхаш.

Производственни фондех пайда дикагIа эцар дукха лоаттабу гъовсам — из, эггара хьалха, болх беш йолча оборудованега бу ма ду болх байтар дукха лоаттабу гъовсам ба. Цу гIуллакха эггара хьалхарча еггIанна балха кадраши Iалашье еса станокаш, прессаш, сварочни оборудовани. Цу гIуллакха завода цеж латтача оборудоване тIа йола байтар дукха 150 сагал кIезигагIа боацаш станочникаш, прессовщикаш, сварщикаш кийчбе технологически электрои оборудованеэ ремонташ дукхагIа е, хIьата иштта планово-профилактически мероприятеш чаккъяха а оборудована балха тIахьожам лоаттабе а лаьрхIад. Пакха болхлой ца тоъарех оборудовани вIаштIехьа ца хиларен бадьанех кIезигагIа сийца латтаргья станокаши прессаши. Цу шьол хана дIахо болх бергба завода ца эшаш йола оборудовани хьахьоастараш дIайохкарах, хIьата из болх чакхбаккха Iезаргаш завода керттера специалисташ ба.

Иштта станочни балхашта планировани сига дикагIа вIаштIехьдаккха лаьрхIад болхлошка шоай ханнахьа заданеш дIаккхачийтара, заготовкаш тIаккхахьара, оснасткацен инструменташи уж Iалашбара накъвана. Цу гIуллакха дублирующи оснастка кийчъе а безача маьха йола инструменташи штампаши кхояр дукха царна ма могга дукхагIа реставраци е а лаьрхIад.

Оборудованех пайда эцара гIуллакх лертIадаккхари хIамаш кIезигагIа йойтари дукха завода планови отдела тIадналлад сменноста коэффицента — производственни оборудованех пайда эцара экономически хьокхама — методика кийчъелгеи завода лехаште ну гIулакха планаш уттаелгеи. Цехий экономически службаши хIара наэзтале анализ е еза оборудоване пайда миштта эц хьожаш, хIамаш йовра бахьанаш дIадаха леза. Оборудоване беча балха тIахьожам лоаттабара завода юкъара комисси вIашагIъеллай завода керттерча механика заместитель керта а волаш.

Чакхъяха лаьрхIа мероприятеш кхочашъяро заводага йиш хулийтадгья оборудоване балла сменноста коэффициент 1,38 — 1,4-га дIаккхоачае а цу тайпара керттерча производственни фондех пайда дикагIа эца а, новкъостал дергла СССР хьаьль 50 шу дизари сийна пачхьалкхен плана заданеш хазал хьалхи кхоачашъяра завода коллективо тIайца социалистически деккхариш кхоачаш де.

К. ГОЦКИЙ,
завода керттера экономист.

Ханал кхо ди хьалха

СССР, Нохч-ГIалгIайчен автономе ах бIаь шу дузача юбилейна сийлеца накъахара шерра яхь йоаржаьй «Октябрьнефть» НГДУ районни инженерно - технологически службай коллективаша. Хьалхара моттиг яьккхай № 3 йолча РИТС-а коллективо. Мехкдаьтта даккхара пхе бетта план 28 май кхоачаш а еш, планал совгIа мехкдаьтта даккхара тIайийцача социалистически деккхарий чотах даьнна «Iаьржа доттув» йиъ бIаь тонн гаргга а.

Цига мел доаккхаш йола мехкдаьтта скважинай хьаьнача фондера доаккхаш да. Цу дукха керда резерваш гуча а йоахаш царех бизза пайда ийбу мехкдаьттахоша. Цар юкъе кхуьй дикагIйола методаш, мехкдаьтта даккхара форсированни режим. Иштта къахьегарах тIехкхоачашъяьй пхе бетта план.

Социалистически яхье хьалха латт мехкдаьтта доаха мастераш Панченко Владимир, Матаев Степан керте латта бригадаш. Новкъосташта хьокхам а телаш къахьег операторша ни. Абаева, Беридзе, Алиева, Чередниченкос, Байрамовас, Любушкина, кхы дукхахчар а.

Г. ПУЧЬИНОВ.

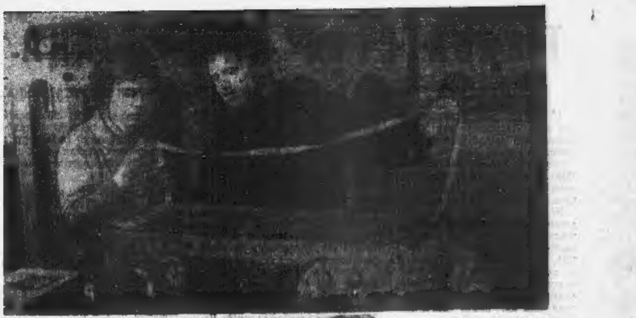

Алма-Ата Казахски ССР автомобильни транспорта Министерства вычислительни центр хьаьнй.

Центро беча балдах бахьне пайда хIаккъе а этташ эзараш сомашка лоархIаш ба.

СУРТА ТIА: ЭВМ-о (электронно-вычислительни машино) сиделча информацета хьожаш болх управлене отдела заведующи Шиваровскей Анатолий инженер Тандыкина Тамара.

Ф. САЛЬНИКОВА сурт.

ПСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Великолукски локомотивни вагонаш тоаеча заво[illegible]

[illegible]

СУРТА ТIА: мотоцикла материальни часть Iомаеча заняте ба (аьрдехьа) слесараш В. Рокай, инструктор [illegible], машиностроительни [illegible] В. П. Жуков, слесараш [illegible] Никитин, М. Исаев, И. [illegible].

А. ОВЧИННИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНА ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ КХЕБУ

Вай мехка деррига къамаш вежарий доттагIалли тIехьа вIашагIьхетара сийдахь доккхача дIейна — СССР хьалъ 50 шу дизара накъаяха кийчлуш я вай Даьхе. ХIара къаьста дукха бола бу бераш интернациональни кхетам болаш кхедаро Шелковской районна школашкарча хьехархой коллективаша.

Исторе, обществоведение, литература, географе, кхьйола предметашта хьехача урокашка вай мехкара халкъий доккхача доттагIаллах, Iилма, культура, хьалха бол кхи дегIакхуьвлача доккхача доккхийча толамех къаьста масалаш а хIутлаш хурп дешархошта.

Цул совйа, интернациональни кхетам кхуле бераши болх бу хьехархошна класса арахье а. Юкъерчен барзI шерарчен школашка интернациональни доттагIала клубаш вIашагIъеддай. Вай республика, хIьата иштта кхыча республикий, областий школашкарча пионерски отрядашка, дружинашца бувзам лоаттабу цар.

Школашна клат-класса ю халкъий доттагIала деталь сайренаш, школашна дIа-юха ухаш вIашагIйоттаалу дешархой. Школашкарча художественни самодеятельносте яхы а дикагIа чIоагIлу яраш, вехчий, гIалгIай, хIирий берашта мазьера доттагIал.

Лаккхерча классашкарча дешархошта хьаргIа интернациональни темех лекцеш еш, дешарий конференцеш, докладаш, «Огонекаш» ю школашка.

Шелковской юкъерча школа пионерски дружинна айхха бувзам лоаттабу Белоруссе, Литва, Украина, Армене, ГуржегIен школашкарча дешархоша. ХIара дешаш дешархоша гулъя совнаш республикех йола материалаш.

«Хьай республика довзий хьога» яха викторина хилар укхаза, «Социалистически Грозный», «Вай республика кхыча мехкашта кийчдер» яха альбомаш кийчдьд.

Дукхача хана дено Каргалиновски комсомольцашца доттагIал тесгад Къилбаседа-ХIирий АССР Кировски районна № 1 йолча Эльхотовски юкъерча школа дешархошца. Цар дIа-юхо йоаьйт комсомольски организацей, школай производственни бригадай балха опыт. Цул совгIа «Нохч-ГIалгIайчен писателаши поэташи» яха конференция чакхьяьккхай цара. ХIаьта мохк эгараш доккха вохийначча Дагестански АССР-ерча Чернейски школа дешархошта бIаь совгIа дикажа даьийтал совгIа.

Белгалдаккха деза, цу школе историко - краеведчески дика музей хьаьяга а. Вай республика къахьегамхоех дукха материалаш а музей, тIема турпалий суртанш да. Ала деза, укх шера январе дена Каргалиновски юкъерча школе дика гIулакх дIадолодаь хилар. ХIара бетта хьалхарча шийнарча дийнахьа моллагIча цхьан союзни республиках беседа ю школьни линейка.

Иштта тайп-тайпарча къамех дола бераш кружокашта юкъеоалаш, тайп-тайпара мероприятеш чакхъяхарца интернациональни кхетам луш кхебу ца школай хьехархоша бераш дешархой.

Г. СЕХИН,
Шелковской районо инспектор.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхочуш а еш СССР-ан Нохч-ГIалгIайчен автономен 50 шу дузача цIейна къахьегама совгIат кийчдара хьнара къахьегаш я укх шера Грозненски автокомбината коллектив. Халкъа бахама мухь дIа-юха бахьара пхе бетта задани 23 мое 101,3 процент кхоачашъяьй цо. ХIанзалехьа планал совгIа дIа-юха бихьаб цар бIаьш эзараш тонцаш мухь. Ер шу доладелча дена автокомбината водителаша кхоадъяд 262 эзар килограмм доагор.

Автокомбинате яьржача социалистически яхье хьалха латт нов. Ибрагимов керте латта кхаалагIча колонна коллектив.

М. ЗАХАРОВ.

СоциализмА мехкашкара хоамаш

СОДУСУ ТIЕХЬАШКАХЬА ЮХАДОДА

ЯХБИНЬЯН. (АПН соб. корр.). Соахка [illegible] киловатт-сахьат гаргга электроэнерги доахаьй КНДР. ХIана КНДР-е а 30 гаргга [illegible] 1.000 совгIа кагийи электростанцеш. Укх тIехьарча шерашка хьалъьйй Кангайски каскадай Унбански ГЭС-ан. Корея къилбаседехьа гIоддоцеча эксплуатаце [illegible] Содусу елача [illegible] тIерча наз болей электростанце эггара хьаьхара энергоблок. Цу хин хьарсам сунт теха дIакъайлад. ХIанз нийсса юха тIехьашкахье — Малибоалей-Китайски форда чу дода цу чура кий. Халкъа Корея городаши промышленни предприятеши электроэнергец боаргоашагIа Iалашъяра болаша лоархIаме а 500 эзар киловатт [illegible] йола Пхеньянски ТЭЦ.

Шестилетка чакхйоалаш (1970 шера) мехка йоакхд электроэнерги 28—30 киловатт-сахьатага дIакхачийтаъ.

Ф. ЛЕСКОВ.

ПОЛЬСКИ «РУБИН».

ВАРШАВА. (АПН соб. корр.). ХIана 4 бутт совгIа ма нийнай Центральни польски телевидене программай цхьа даьра бо-беча бесашца гойташ хьайбагIа. Советски Союзера тIерача цхьа эзара ел эзара бе-бе бесаш гойтача телевизорашка хьалуш уж програмаш культура цIеношка, клубашка, квартирашка. Дукха ца йоалаш Московски телевизионни завода коллективо Варшавски телевизионни завода дIаенний бе-бе бесаш гойта «Рубин-707» яха керда телеприемник хьадара эша технически документаци. 17 шу хьалхагIа, «Авангард» аранена шоай варшавски коллегашта москвичаша новкъостал деш хиннача цара дена хьадоагIа цхьана леладу гIуллакхаш. Цу марках йола 3,2 миллион телевизор вIашагIъеллай цу [illegible].

ХIанз «Рубин-707» хьадара кий, чон балхаш деш латт Московски телевизионни заводе. Из эггара [illegible] ХIанзара тайпен [illegible] а. Укх дешашка польски конструкторий, технологий, кхыча специалистий бонахо группа йоагIа Москва. Уж цу цига [illegible] производство [illegible] вIаштIехьъеккхай, конструкторашта тIедоаха [illegible], телевизораш [illegible]. Цу [illegible] специалисташ [illegible] ски заводе «Рубин-707» хьадира вIашагIйоалабара.

С. ШТУКАТУРОВ.

АБЦ — ЭКСПОРТА

БУДАПЕШТ. (АПН—«Будапресс»). Дуккха венгерски заводаша самообслуживани болча тоаканех столовашта комплексни оборудовани хьое йолаенай. Цу[illegible] даш, классови пультах. Цу продукци [illegible] процент [illegible] йоаха дерхI «Трансэлектро» яхача арахьарча торговле предприятеш. Эггара [illegible] Советски Союзера [illegible] Москва хьалхаргья венгерски АБЦ дьясапера «универсам». Укх шера ноябрь бетта Минске хургйолча общественни кхачан промышленноста дунен халкъашта юкъерча выставке венгерски предприятеш шерра хьоаха оттаргья шоай АБЦ.

ФОРДА БУХ ТIА ГАНЗАШ

СОФИЯ. (АПН—«София-пресс»). Iаьржача форда хи кIелхара дукха хIамаш карайоагIа. хIаьта Каликара мыса рабон бенаьша йола заповедник лоархIаш я. Хи кIел экспедицеш яьчул тIехьагIа укхазара кораяьд 400 антични предмет. Уж дерригаш а болгарски археологашен исторически Iоамаш да. ЧIоагIгIа тeрках тIаоааш а сараль амфораш, бух йола неха доахьом, юкъерча бIаьшерашкарча болгарски сгрантика фрагменташ, къаьнара герп, античени якораш.

Дукха ца йоацаш укхазара корахьий доаланъ пола тIеха чугга тримаш а йодаш йола хьаьнара парусникаш. Бузнеш ца талаш дика йоай, хи кIел идаш массехк бIаь шу даьккхадале а. Из мухь форда бух тIера гроавершайкахарен таккарен балдаш деш латт.

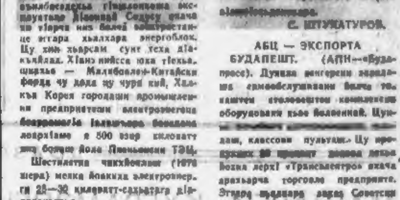

УЛАН-БАТОР. № 1 йолча школера химе урок.

Вай деношкара Монголе — масхаба в дийша бола мохк. Халкъа дешара гIуллакха пачхьалкхено дукха рузкъа яьхьаду. 500 юкъарча дешара школе хIанз деша 23 эзар гаргга дешархо ва.

А. ЕЛАНЧУКА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР хьалъ 50 шу дизарга

АДАМИЙ СОЦИАЛЬНИ ПРОГРЕССЕРА ЛОАРХIАМЕ ДАКЪА

У XX шера советски халкъо дерригача прогрессивни адамашен дезду дуней тIа эггара хьалхара дукхача къамех латта социалистически пачхьалкхе — Советски Социалистически Республикий Союз хьалъ 50 шу дизад. Парте XXIV съезда хьалхе КПСС ЦК Отчетни доклада тIа белгал ма даккхара, СССР кхьяро, цуй политически лоархIамгех социально - экономически тIехьалентех хилача, цуй исторе мухь тIехьарьяна йоккха моттиг дIаялаш.

Халкъий дьхатарарча боккъалгIен шоай мукъагIа цхьана гIуллакхаш лелаярен ларда, тIа дукхача къамех латта социалистически пачхьалкхе кхьяра принципаш Коммунистически партен В. И. Ленина кийчъяьй Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци а хилалехьа. В. И. Ленина цу хинехьо а дийнал, цар ма лу йоацагIйола пачхьалкхий кхьяр къахьегамхоштагIойлеллагIа хилар, пролетарски тарсе къамаш гаргалега гIерташ хилар, «кхьябакхь не шой де лаьрхIа хIама низагIа а ца деш деррига къамех болча болхлой къахьегамхоий дахха [illegible] пешарайже йолча цхьагIоспа кхоачашде бизам болаш я из» (В. И. Ленин, Соч. бизза гулдам, изд. 5, т. 30, багI. 167).

ССР Союза хьаьяра, [illegible] мукхьашха кхерамадар шоай мукъагIа - вIашагIкхинтта халкъаш цхьал долаш барт тайпен дахаш йоле нийсон обществе тIоайра дьакъехьа бIаьш шерашка дегадьдлар.

Социалистически общественни формацей хьалхагIарча исторена довзаш кIезига дац тайп-тайпара халкъаш низагIа вIашагIа а детташ дукхача къамех латта пачхьалкхенаш [illegible]. Дукхача къамех латта [illegible] пачхьалкхенаш хьаю цхьан къамаша воккхара Iеваш тIалоаттадара принципагIа. Цу тайпара пачхьалкхенаш [illegible] еш ц. Къамашта юкъерча моастагIалон довдашеш юкъагIадьяча капиталистически дунена метадаш къамий доaш къоаставд. [illegible] тIа-тIа чIоагIагIлен масса [illegible] форайеш хьакъвааъй къамий боккъонаш пхьатара ца хиларе дискриминацей хилара Иза къахьегагIа хьахьокхаш йола масалаш — США негараш гIулхцаш, шай Iоумийтар Къилбаседа Ирланде, Къулбехьа Родези кхыча дола латта событеш.

Цунга хьежача къаьстта деррига болаш да СССР-е къамий доаш къоастадарна царагIдаьнар. Цуххьал цудухьа социализмага царагIдаьнача эггара доккхагIагIа хIинна вай дешарIар КПСС XXIV съезде вай парте лененски къамий политика — халкъий вежарий доттагIален политика — практически чакхъйоцкхарах.

Къамий дош вай мехка къоастадарга бола никъ хьабийлар Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце. Цо, 1917 шера эшийбал хьалхагIа Российски империх хиина «халкъий набахте» йоха а яь, социальни къамаш кортамукъале елар вай Даьлехе дахача деррига хьалхаъшта.

Союзни республикаш бIарчча цаI йола союзни пачхьалкхе а еш вIашагIтохаша эрг ца хилар хьайхадаьккхар, белгала аьлча, Коммунистически парте къамий отношенеш дьякъе шуй лоархIемегIера лехар — деррига советски халкъий боккъонца йола нийсдо оттара дехкар лаьрхIан лоархIаш хилара. Даьде йиш ю, церизмагарен буржуазегарен Советски Iаьдала цхьт хале «тIелхале» кхьяр, белгала аьлча, Средне, Азе, СибарегIен йоккхача моттигашка, Кавказе, кхыча хIаьз а феодальни отношенеш меттел, племенной патриархальни - родовой [illegible] хилар. Дуньйа укхаза, формаца а доацаш, боккъонца йола [illegible] латт къамий дош къоастадара социалистически метод буржуазанчул эргаш хилара керттера бахьан.

СССР опыто хьахьеккад цуй мукъагIа хилара йола къамий боккъо ца социально - экономически дегIадарга хьажа дилийта гIертала корта боааш хилар.

«Колонеш мукъанхар къамаш шоай мукъагIа хилар лерaIа дешле да», — яхаш хаийхад В. И. Ленина (В. И. Ленин, Соч. бизза гулдам, изд. 5, т. 30, багIе. 116), [illegible] мукъагIа халара принцип тоIадаь доахача деррига халкъашта мегаргйолаш я, уж [illegible] политически дегIадахкара бозрам миччa бесса бола а. «Советски Социалистически Республикий Союз хьалъ 50 шу дизара [illegible]» йолча КПСС ЦК оприм тIа йоах, чаалхоне къамий дош къоастадара советски опыт деррига дуней тIа къоабалаь дIайнца а социальни къамаш кортамукъаленна тIехьарга деррига къовсамхошта мах бол баргйоацаш доккха новкъостал дош а ч.

Россе колониальни йистошкара тIехьадиса халкъаш цхьан хьовзам боацаш, капитализм юстара а юташ, социализмага доалийта Iалашдьча Советски Союза 50 шера опыто дог тешаду, къамаш кортамукъале хилар социальни прогресси бахьан долаш лоаттабе, цу къовсама накъьа тIа дахинача дунен халкъашта йола сийрда майки чIоагIIален я Советски Союза. Империализмана дукъьала лоаттабеча къовсаме шоай пачхьалкхен кортамукъале яьккхай доалла лаьттача колонешкарчен их колонешкарчен дукхчача халкъаша. Цу къовсаме цар кор гIоралга вай Советски Союза социалистически содружества шоай рагIув хьалловцаш хиларах. Шоай оагIув хьаллацара лаккха мах а беш, колониальни лоацах мукъадаьккхар халкъаша хьавдамболлаш бехке ю антикоммунизм антисоветизм, халкъий кортамукъален уйлаштен къамаш хьашташтен эз деш а дуней халкъашта юкъерча империалистически низий хьашташ кхоачащдеш а уж хилара тарра», — йоах соахка октябрь бетта кулгаш яздьча советско - египетски коммюнике тIа. «Къамий - кортамукъален болам масса оагIорахьара хьаллацара» тIеерзаьча СССР политика лаккха мах бу цхьана яьча укх шера март бетта юкхье премьер - министр Муджибур Рахман вай мехка венава хаш Москве кулгаш яздьча Советски Союзен Бангладеш Халкъа Республикан декларацие тIа а.

Къамах дош обществени дегIадара чоалханегIарча проблемай цаI долча а социализмах империализмах низашта юкъерча краче идеологически къовсама предмет долча а укх денощка Iалаьмате боккхача дунен халкъашта юкъерча лоархIаме я СССР-е къамий дош къоастадара опыт. Халкъашта интернациональни гIулакхаш цхьана лелабара бола хьоккхам ба Советски Союз. Из хьоккхам лоархIаме ба кхы а вай мохк дуней тIа эггара дукхагIа къамаш дахача мехкех цаI хиларах а. 100 гаргга къамах меттала къамьлаш ду цуй халкъаша. Советски Союзо вIашагIтехад тайп - тайпарча раьвни группаш (европеидни монголоидни) дола а тайп-тайпара динаш (христианство, мусульманство, иудаизм, буддизм) лелаеш дийна а халкъаш. Цу тайпара, СССР опыто тешал ду, социализмо халкъаш моллагIча расах хилар, цар дин уйлаш, социально - экономически культурни дегIаькара боарамаш бе - бе хилар деррига гражданашта тешаме юридически боккъонеш цхьатарра боккъонаш лелаеча, дукхача къамех латтача бIарчча цаI йолча пачхьалкхен чу уж вIашагIтохара новкъерла еш ца хилара.

Дукхача къамех латта советски пачхьалкхе хьаяри дегIайоалаяри —социалистически строя хьалашка къамий проблема къоастае, къамашта юкъерча моастагIален тешам ца хиларен отношенешкара цхьатаррарча нийсхоли вошалле, цхьана интернациональни гIулакхаш лелабара отношенешка доала миштта вIаштIехьдаьккхад, Россера тIехьайиса хиина къамий йистош экономикен культурен дегIаяра боарам лаккха болаш йола хьалхалатта социалистически республикаш а яь дIаоттае миштта вIаштIехьдаьккхаш йола дуней историй лоархIаме этап. Хьоадаргья вай, масала, революци яладехьа нагахьа лор воацаш хиина, хIаьта массаза а бьхача наха йоацаь - дешар хоаш 1 процент а ца хиина Средни Азе республикашца. Тадан Таджикски ССР-е вахача 10 эзар сагах 150 вузий студент ва, лоаллахарча Иране уж — 14, хIаьта ФРГ-е — 69 мара воацача кана. Туркменски ССР-е бахача нахах 10 эзар сага 21 лор, Иране 3 лор, хIаьта ФРГ-е — 19 лор кхоач.

ССР Союза халкъий содружество деррига дуненна цар дукхача къамех латтача бIарчча цаI йолча пачхьалкхене цхьана гIуллакхаш лелалара бола хьоккхам хинна ца Iеш, дуней халкъашта юкъерча отношеней кердача, социалистически тайпан хьокхам а ба. Духхьал цу тайпара отношенеш хьа а хиина, тхьо шу совгIча дахна лелаеш я социалистически мехкашта юкъе. СССР-ан социалистически содружества кхыча мехкаштен юкъерча гIулакхаша тIа-тIа дукхагIа хьахьокх царна юкъера боахамен культурни бувзамаш хаддамза шерлуш хилар, экономически интеграци дегIаахар, опыти знанеши хадданза дIа-юха идеш, арахьарча политика дьякъе айхха цхьана гIулакхаш лелаеш хилар. Социалистически мехкашта цхьана лелаеча гIулакхаша новкъостал ду социальни прогресс чIоагIгIа сихъяра, йиш хулийт социализма, совленех пайда дикагIа эца. Цхьа бахьан доацаш дац укх тIехьарча 20 шера социалистически содружества промышленни производство 5,8-эза йоккхагIа хилар, дегIадаьккхача капиталистически мехкашка из 2,8-эза мара йоккхагIа ца хиннача метте.

Тайп - тайпара общественни строяш йола пачхьалкхенаш машара вахара ленински принципи леррагIа чакх а йоахаш, Советски Союз иштта чапиталистически мехкашца цхьана гIулакхаш дехалара, царнара экономически культурни бувзамаш дегIакхуьлара тIехьа я. Тайп-тайпара общественни строяш йола пачхьалкхенашца вIашагIойле йолаш дола экономически гIулакхаш цхьана лелаадара бола хьоккхам ба вай мехка Финляндецара, Италецара, Францецара гIулакхаш. Масала, алхха укх тIехьарча пхе шера СССР-ан Францецен юкъерча торговле объем 2,5-эза йоккхагIа хиннай.

Машарен доттагIален политика чIоагIен леррагIен чаккхйоалаш, халкъий цхьатарра боккъонаш хилара ленински принципаш хьаллоаттаеш, хоаламболаш колониализмана, неоколониализмана, расизмана, дукхаде еш, къамаш Iазаяра сарригайа формашта духьале [illegible] бола низ а хиина латт ССР дуней арене «ССР Союз хьалъ 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК соцам тIа белгалдоаккх, из политика империализман реакцен агрессивни стратегена духьала латта лоархIамегIара фактор а чехкаш дIалувца хьедача тIемашта духьала, халкъий кхерамзален наргIатош бахьан долаш дьннаре лоаттабеча къовсама гера а хиннеи долаш хилар. Советски Союзо леррагIа хьаллоаттабу Азе, Африка, Латински Америка халкъий къамах кортамукъале болам. Къамий кортамукъален наькъа тIа дахинача мехкашца Советски Союзо айхха цхьана лелаеча гIулакхаша новкъостал ду цига шой мукъагIара къамий экономика хьаяра, эггара хьалха промышленность дегIайоалаярий даккхача квалификацегIа болча специалистий къаман кадраш кийчъяран.

Советски халкъий содружества хьоккхама низ цу а социализм хьалчечен коммунизма материально-технически базе хьаечен цар доаха толамаш дуней исторически дегIаадара процесса революционизирующи фактор а хинна дIаотт.

В. КУРИЦИН,
Г. ЛИТВИНОВА,
исторически Iилмай кандидаташ.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
3-гIа агIо. 1 июнь, 1972 шу.

ТIЕХЬАТЕТТА ЙИШ ЙОАЦА ГIУЛАКХ

Наьсаран районе ледара лел газеташтен журналаштен язлуга

10 апреле дуьйна дIадоладеллачу ткъа шера тIехьарчу иза бутта централън республиканских газеташта подписка елга.

Халахетта а подписка гIуллакх хIинз а дела ледадеш йолу районаш а ма й. Цхьана цара юкъе тIехьаусначарех Наьсаран район а.

Подписка леламах йола сведенеш туйсагIача «Союзпечатан» республиканскин агентствое ухх тайпана цифраш шераш йоах: 2965, 285, 9,6 процент. Иза фу дукхага да аьлча. Наьсаран районе 2965 хьанеш ухх шера 25 мае кхаччалца кулгаш яздайтарах 285 ззаманаргаш яц. вешта аьлча 9,6 процент кхоачашъяй план.

«Грозненский рабочий» 232 экземпляр яздайта дезача, яздайтар 22 экземпляр да. «Сердало» 372 экземплярах — 10, «Комсомольское племя» 485 экземплярах — 1 экземпляр. Цифраш дагахь сатедеш яц.

26 мая Назране хилар тхо.

Районе баха дукха а дукхагIа бола нах гIалгIай хилларах тха бехам хилар шу хьадоладелча дукха цита «Сердало» яздераш масса саг ва ха. Уж 3069 саг хилар. Бакъдар аьлча районе болх беш 13660 саг хилар тераддича, газет яздераш геттара кIезига ба.

Районерча къаьст-къаьстача предприятеша, учреждениеша, совхозаша масса яздаи кхийт ха дьесар тхо. Цхьабакъда «Союзпечата» районни отделени начальникага нов. Булгучевага хиланзар уж даниеш.

Газеташта подписка ийжата хIалла ший гIулакх доацаш сонна дар оаха шийга дьаьча хаттара «Электроинструмент» завода парторганизаце секретара нов. Пашенных тхона деша жоп: «Подписка ёш латт. Кхувргдар из чаккхьякха-м ухх цхьан бетта». ШоллагIча ах шера яздайта дезача «Сердало» газета 110 экземплярах 26 май тIаккхьчача хала цхьанна а экземпляра подписка яза а укхаза. Цига ва латт шит гIа вокх республиканский газеташта подписка елга а. Цун бакъа — районе йоккхагIйолча предприяте партийни комсомольски организацеша болхлоацта юкъе дерттIа агитационно - массови болх ца бар, яздаиешта дертIа пропаганда ца яр.

Подписка гIулакх кхы дикагIа латтиц Назранерча трикотажни фабрика а. Укхаза гуш бац кеха йоазоина пропаганда яра гIулакха партийни, комсомольски организацеша беш бола болх. Укхаза язйайта дезаш хинараш дерригаш а 340 экземпляр газеташи журналаши дар, царех «Сердало» — 90, «Грозненский рабочий» — 50 экземпляр, и. кхы дI. Из кхоачалдаьлдац.

Цхьабакъда, комсомольски организаце секретара нов. Хаутиевас деш делар ухх деноша еррига подписка чаккхьякха а цул совгIа 100 экземпляр республикански газеташ дукхагIа яздайта а, цу дакъе «Сердало» — 50 экземпляр.

Цу лоархIамеча гIулакха чIоагIа оарцагIъяла еза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Подписка гIулакх кхыча тайпара лел ГПТУ-14. Партийни организаце секретара нов. Абадиева дика вIаштIехьдаьккхад шоллагIча ах шера газеташтен журналаштен язлуга. Училища хIара учетсе подписка гIулакх мишта лел хьахьокхаш доал бюллетень да. Хьалхарча моттиге латт мастера нов. Торшхоева кулгалду 7-гIа группа. Цо шоашта ения план 160 процент кхоачашъяьй. ШоллагIча моттиге латт мастера нов. Гиреева кулгалду № 4 йола группа.

Нов. Абадиева доаш делар подписка республикански газеташта 40 экземпляр цу дакъе «Сердало» газета — 25 экземпляр дукхагIа а йолаш чаккхьякха. Цун дешах теша мегаргва.

Комсомола райкоме дахар тха. Районе 2200 комсомолец ва. Цхьабакъда «Комсомольское племя» яха газет масса комсомольцо яц хилар орготдела заведующеннов. Муталиева.

Районерча дукхагIйолча учреждениешеи совхозашеи шера ши подписка. Царех я «Назрановский» совхоз а (парторганизаце секретарь нов. Картоев). Цу совхоза къахьегамхоша дерригача газетех журналех 2500 экземпляр яздайтай, цу дакъе «Сердало» газета — 500 экземпляр. Цо хьахьокх, бахача нахага газеташи журналаши дукхагIа дIакхачийтара совхоза партийни комсомольски организацеша лаьрххIа тергам тIабохийташ хилар.

Подписка яра торонех биэза найда кIацабац райно, «Октябра 40 шу» совхоза, ТIой - Юртара юкъера школа, Долакха - Юртара бувзама отделени санна йолча учреждениеша, предприятеша, болхамаша.

Гучадаьлар района юрташка бахача дукхагIйолча нана газеташи журналаши вIашха яздайташ ца хилар. Цудухьа бувзама отделеней начальникаша цу деша къаьстта уйла тIаьхьийта а, шайна дезиш харжийла а кагийча [illegible] лае а еза.

Газеташи журналаши яздайта тукха нах ба шоашта уж хамахьа хьакхухьаш ца хилларах летькъаш. Бакъдуй уж. Цу тайпара моттигаш дукха а хIара юрта. Районерчей юртаькарчей бувзама отделенеша почтальонийи дисциплиней болхи тоабе а масса метте подписка йиаза чаккхьякха а еза.

Парте райкома секретара нов. Гандалоева дош делар ухх деношка масса метте подписка бIаь процент чаккхьяргхилларах.

Ала дезаш да, парте райкоме районера къахьегамхой ма могта дукхагIа подпискана юкъеоаьра ухх деношка чIоагIа хьинар тIадахийта бале дIайолабе безилга.

А. КОЛКОВ,
«Союзпечата» республикански агентства начальника заместитель.

Б. ШАМРИЕВ,
тха спец. корр.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

[illegible] КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандай агитацей отдела «Агитатора блокнота» аргIанарча цхьайтталагIча номер тIа «Беседашта йола материалаш» яхача рубрикана кIал я тайп-тайпара материалаш.

Дерригача дуниен коммунистически болхлой партей, советски хинна вко шу дизара хеталь а КПСС обкома лектора П. Яськас язьяь «ХIанзарча халара эггара чIоагIагIа бола низ» яха статья.

Кастта даьт чуана делалерге да. Из лоархIаме кампани чаккхйоаккхаш партийни организацеиита, агитаторашта, политинформатораша хьалхашка латтача дехарех дувцаш я КПСС обкома юртабоахама отдела заведующе заместитела Б. И. Савельевас язьяь «Балхаш дика вIаштIехьдаьха чуоацарга дахтаю!» яха статья.

«ЛоархIаме даташ» яхача рубрикана кIал я вошийнски болхлой дешна хетаьь республика лой Дешна хетаьь республика уже [illegible] министра М. Т. Ягдорблевен язьяча, кIачан промышленностей торговлен болхлой Дешна хетаьь КПСС обкома инструктора Н. Кузнецовен язьяь статьяш.

Дукен халкъашта юкъерча хьалех дувцаш я исторически IилмаI кандидата М. Темиевиева язьяь «Расизм — израильски сионистей политика» яха статья.

Йолаш я номер тIа «Советски Союзе дахача къамех» йола фактийн цифрийн подборка.

ДОТТАГIЛЕН ГАСТРОЛАШ

СУРТА ТIА:
Липецкерча драматически театро оттадьча «Совет ма де, нанна» яхача спектакла сцена (Ахьдехьара, аьрхехье) дала. Вано — актер М. Соболев, Сатихо — актер С. Лисовская, Таймураз — актер А. Шидиков.

В. ЮНИКВИЧА сурт.

НАЬКЪАШКА ЛЕЛАШ САЛАIАР

Масса метте экскурсеш дIайолаю, сакъердаме туристически никъ бу, маршрутийка гIолла гIаш лела ха хьайIаьттай.

Нохч - ГIалгIайчон къахьегамхоша чIоагIа раьза хинна тIаьйпад доазол дехьарча мехкашка сакъерда ухилга. Доазол дехьа сакъерда баха путевкаш ехаш хIара денна итташ заявленеш кхухьийт республика городашкен юрташкен бахача нахa облсовпрофа кхыча мехкашка ахара туризма отделе.

Республика кхачон промышленноста болхлой йоккха группа яхар Одессе ухх деношка. Цига царга хьежаш да Iаьржача форда наькъашка гIолла вежарашха йолча Болгаре уж бугаргболаш дола «Абхазия» яха бошха дика вемa-тёплохох.

Цу маршрутагIа болхарашта юкъе ба Ассински консервни завода болхлой Абросимова Раиса, хьошапхьар Андреев Дмитрий, бригадир Килесханов Набибула, Ачхой - Мартана района «Новосельский» совхоэра бригадира помощник Бакриев Лаьча, «Родина» совхоэера болхло Гуниева Соибан, Аргунски сома-бальдадарий совхоза бригадир Гаврилова Мария, Грозненски консервни завода болхло Губарева Клавдия, кхыбараш. Вешрагаш а 36 саг.

Уж экскурсе ухаргба доттагIал долча мехка промышленни городашка, музейшка, паркашка, белгалагIа йолча кхыча моттиганшка.

Туристий цхьаьха группа гIоргIа кастта Финляндега Болгарех. Ухх шера доазол дехьа гIоргIа республикерa пха бIаь гарега къахьетамхо.

Я. БУБНЕНКО.

ДОСААФ СПОРТИВНИ ХРОНИКА

Дукха ха йоаллаш Оборона Шен. Аэропорта, мототрасса районе дуккхача тайпарча тIемаспортивни ловзарех республике хьалхара моттиг яккхара яхьеш хилар город Грозне районни коллективашеи хIаьта шотта Гудермесски, Советски, Наурски районий оборонни Общества коллективашеи дакъа а лоацаш.

ТIема - прикладной многоборье спорта эггара сакъердамегIчен воллахаметIчен тайпаех ца1 я.

Цо шийна юкъе лоац граната топаш кхувсаш ен йола кросс, фигураш си машинаши мотоциклаши хежар, хьежорга топаш еттар.

Цу яхьаша бIарчача командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Наурски района команда (белгалдаккха деза, РСФСР зональни яхьашка наурцаша соахка шоллагIа моттиг яьккха хилар). ШоллагIа моттиг яьккхар ДОСААФ Ленински районни комитета спортсменаша, кхоалагIа моттиг — Заводской района оборонни общества коллектива.

ХIараваьр къаьст-къаьста къоасевиначa моттиге катирхоашта юкъе телар В. Шатохин, хIаьта кIагIача наха юкъе еррига призови моттигаш яьхар, Наурски района досаафовцаша. Уж ба спортсменаш А. Четвертов, Е. Цыганов, Ю. Кушнарев.

Кхалнаха юкъе эггара толамагIа яр О. Куликова.

Котбаьнна наурцаш Ставрополе бахар тIема-прикладной многоборьегIа РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара йолаешача аьшака дакъа лаца.

ДОСААФ Нохч-ГIалгIай областной комитетерча спортивни клубе топаш кхувсара республике хьалхара моттиг яьккхар дукха хьахи алиттар город Грозне районий Обществайн Ачхой-Мартана, Гудермеса, Советски, Ведена, Ножай-Юрта, Сунженски районий досаафовцаштен юкъе.

Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар эггара дукхагIа очкош гулъяьча Заводской района оборонни Общества коллектива. ШоллагIча моттиго ба Ленински района досаафовцаш, кхоалагIча моттиге — Октябрьски района спортсменаш.

А. АЛБОГАЧИЕВ,
ДОСААФ Нохч-ГIалгIай областной комитета вокхагIа йола инспектор.

IИЛМАН КОНФЕРЕНЦИ

Нохч-ГIалгIай пачхьалкхан университета актови зале цхьа дийнахь хилар Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета физкультурай спортен комитето, Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университето СССР хьаьь 50 шу дизара хетаьь я физически кхетаьь балара теорен методикаи, спорта физиологен психологен дешнех йола Iилмай конференци.

Пленарни заседана къамеьл дир физкультурай спортен Нохч-ГIалгIай комитета председатела нов. Гайсанова. Цо шийн доклада тIа дийцар шай республике велосипеда, кIалтохаргах летара, футболах ловзара спорт хьахилара исторах, хIаьта цу спорта техаярча лела.

Iилман конференце дакъа лоацаш хиннача Черский-Балкхарой, Дагостански, Нохч-ГIалгIай автономни республикай, Курганерча, Воронежерча, Читарча, Красноярскерча, Ставрополерча, Горькерча, Москверча, Ростоверча, кхыча городашкарча вокхалаша дийцар физически культурен спорта летIайоалара шоай опытах.

Iилман конференце 147 доклад хоаьна бир.

В. ЛАНСКОЙ.

ИЮНЬ БЕТТАРА ХАОТТАМ

СССР Гидрометцентро бена хоамагIа, июнь бетта Кавказа малхболехьарча дакъе тIа фегара бетта юкъера температура 21—22 градус (боарамел — 1—2 градус дукхагIа), хила мег. йочаш 60—67 мм (боарамга дIакхоачаш). республика кIулбехьарча районашка боарамал кIезигагIа хургья.

Хьалхарча пхе дийнахьи бутт юкъебахача хенен фегара температура буйсашка 10—15, денощка 20—25 градус, вокх юкъейсача хенн —буйсашка 19—24, денощка 29—34 градус дила тарлу, бутт боаш 4—5 градус лох а лу.

Хьалхарча дийнахьи бутт юкъебахача хенен духцалуш моркхаш а йоаш, цхьадолчча моттигашка юкъе-юкъе догIа а деллаш, дики а къукъаш. вокх юкъейсача хаца кIезиг-дукха моркхаш а йолаш, еккхе Iайхей хи хургья. Вокх юхадисача денощка лом а гIеттабеш чIоагIа мух хьекха тарлу.

Тахан республика гIолие Грозне кIезиг - дукха моркхаш а йолаш, йочаш а йоаш, гIайло мух а хьекхаш ха дила а фегара температура республике гIолла 25—30, Грозне 27—29 градус йовхал йолаш хила а тарлу. 2-чеи 3-чеи июня кIезиг а дукха моркхаш а йолаш, дукагIча дакъе йочаш а йоаш, дахьа лостам боацаш гIалхххьачe боарамо мух а хьекхаш ха дила а фегара температура буйсашка 11—16, денощка 23—28 градус йовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор Т. А. ТЕВОЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

МАШАРЕИ КХЕРАМЗЛЕНИ ДУХЬА

БУДАПЕШТ. «Непсабадшаг» передовой статья тIа белгалдоаккх, Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневен вIашагIкхийттача Штатий президента Р. Никсонен кулгаш яздаь соглашенеш «машаре дахара лоархIаме документаш» хилар. Вайна еча оагIошта эггара хьалхара гIа баьккхаб стратегически герза доазув оттадара. Ракетно-ядерни тIема кхераш дIабаккхара тIаберзабаь из эггара хьалха баьккха гIа Советски Союзен вIашагIкхийттача Штатий хьашташа ма яккхара хинна ца Iеш, дунен тIарча дерригача халкъий, дерригача адамий хьаштаьа ма яккхара а ба, цо новкъостал цу кхехкам кIалдараш дунен халкъашта юкъера кхерамзле Iалашъяраи.

«Тхо гIаддитад, — язду ВСРП ЦК органо дIаяко, — москосеи соглашенеша, герз дIаддаккхарга лоархIаме гIа санна, машара низий, социалистически мехкий политика йоккха толам санна лоархI оаха из».

БЕЛГРАД. «КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежневен США президента Ричард Никсонен Кремле рахетташта духьаларча оборона системашта доазув оттадара хьакъехьарча СССР-аи США-неи юкъерча Договора а стратегически наступательни герзашта доазув оттадара дакъе цхьадола гIулакхаш ойлахадара хьакъехьа СССР-аи США-неи юкъе ханна аьча соглашенеш а кулгаш яздарах бола хоам — из дика кхаъ ба, — хьакхайкадир СФРЮ кхыча мехкашарча гIулакхашта йолча союзни секретариата вакало Милан Зупана. Уж документаш ма дарра Iомадьячул тIехьагIа шерагIа заявлени ергья цу дешах хаьча. Цхьабакъда, кIаьзе а дена хьаьда, ала йиш йолаш да, Югославе эггара хьалхара реакци дика хилар. Москве яь соглашенеш герз дIадаккхарга болача наькъа тIа гIолле дIакхалхашакьа бавкхача лоархIамеча гIан санна мах ба мегаргба.

ВАШИНГТОН. Л. И. Брежневен Р. Никсонен кулгаш яздаьча, стратегически герзашта доазув оттадара хьакъехьарча соглашенеш хьахьокх «дIадоладолар пресс-конференце дика хилар», аьлча хьахайкадир американски столице юха цIакхаьчача, стратегически герзашта доазув оттадара хьакъехьарча советско-американски переговорашка США делегацен церте лаьттача Дж. Смита.

Соглашенеш хьаллоацаш къамеьлаш дир американски конгрессерча шинна а фракце кулгалхоша. «Никсача оагIорахьа баьккхана лоархIамеча гIан» санна мах бир цу документий сенатерча демократически дукхагIчар лидера М. Мэнсфилда. Викалий палатерча республиканций лидера Дж. Форда царех аьлар, «хIанзарча историе чухь эггара лоархIамегIа документаш да уж». Сенатора Э. Маске яьхачох, «хIанзарчен хьатIдухаргдолчен ноцкъалашта тIера кхерам дIабоаккхаргбола дуне хьакхолла низ болаш адамие хилара символ» я кулгаш яздаь соглашенеш.

Стратегически герзашта доазув оттадарах йола соглашенеш ма ярра хьаллаьцар США президента посте шоай кандидатураш оттаелга вIаштIехьдаккха гIерташ болча сенатораша-демократаша Г. Хэмфрей Дж. Макговерни.

Кхы тIа а кхоккаденнад Ольстерера хьал. Цхьаьна а дийнахь дагIлац укхаза дувла герош лелха бомбаш. Къалбаседаьрнайдски кризиса кIалхарьяла гIерташ йолча Англе консервативни правительства хьалха а санна тIема низ юкъе боах. ХIанз бахача нахах — католикех хIара 25 сага лоархIаш герз кара доал цхьа британски ператель кхоач Ольстере. Цхьабакъда, репрессеш тIалоттайой а, гражданский бокъонаш бахьан дохаш дIахо а турпал къовсам доаттабу патриоташа.

СУРТА ТIА: Белфаста улица тIа «дукхаьлоттаа» кийча ба британски салтий.

Камера Пресс—ТАСС сурт.

САТИЙНАЧА ГОРОДОКЕ ДЖИДЖЕЛЕ

Советски саг доазол дехьа

Алжирски столицера малхбоалехьа 300 километр гаьна форда йисте уллача городоке Джиджеле вIашагIкхийтар сох цигара журналист Мохамед Шулик. Тхона хьалхагIа дена йоазаш ор ухх тайпара цифраш: 200 гаргга советски лораш ба Алжире болх беш. Соахка цар тIайцдаш миллион гаргга унахо, 50 эзар операци яьй, 75 Iилман болх чакхбаьккхаб... Цхьабакъда, цу цифраш фу йоах дешдаша безам бар[illegible].

Джиджель — 60 эзар саг бахача городок — кхоакхетадь хеяжа яцар оаха. Цига еррига а цхьа больница мара яц, уйла йорд оаха, тIаккха цо йиш хулийтаргья городен районен доазонел чухьа советски медикашa бена бахха дукхтIадовла.

Цхьабакъда, цига даха арадовлача хана ши документ дийшар оаха, хIаьта мингута яха мара оахош бахьа лаврагIа хинна никъ хувцийтар цар тхога. Цхьан бIаьсаго кулгаш а яздаь долча царех цхьанне тIа, СССР посольствага дайтача письмо тIа, йоахар: «Город Алжирерча «Алх айт ндир» яхача больнице болх беш волча доктора А. Семеновна оаш тхоай шIерагIа баркал алар лоара тхона. Тхьон из ду йIаькагIча хана доктор тхоашца Iерга догдоаккхаш да тхо. Ер письмо оаха ледоалга цунна, бакъдар аьлча, довш дац, хIаьта, нагахьа сайна хайча: къовбаллоргдцар вз, дIана аьлча шоаш хестабелга ца дезаш болча нагахьа мера ца хулча наха саг ва из.

Оаха дoаккхал ду доктора Семенова гоазалаш, диагноз шийса оттае цунна харах, цо дальоах тIехника дарба хулаш хиларах. Цун Iомерзадо масса тайпара нах тIаьяз цунна, новкъостал ду царна хьанхашта къамаьл де доттагIален, солидарностен лоархIам кхетабе. Баркал хилда шун мехкан цун башха-дикача халкъана!»

Тхо шекдаьлар: 300 километр оаха хьанк диъ, нагахьа санна цу тайпарча факташа доаш къовкки бехаш хилча?

«Аль-Муджахид» хача газета тIа хьаначa заметка а деийтар тхона маршрут хувца еза аьйна: «Городе Сук-Арасе советски хирурге бахьна керда толам. Дега урс даха хила тов хинка 17 шу даьина Мешери Абделькрим лечара ваьккхаб советски лораша А. Федорова, Р. Султанбаева, операционни сестрас Г. Федоровас».

ХIаьта а дукхьал Джиджеле даха лаьрхIар оаха, массазаьрахь санна йолча городоера советски лорий хIара деннара къахьегам бIаргагор дуьла.

Эггара хьалхагIа чуэттар тхо Ровнора терапевт Шатало Юрийи Новосибирскера хирург Скоков Ивани волча. КIезиг-кIезига гулъеш дуьлу еррига группа: хьагIабоагIа хирург Самойленко Василийи цун сесаг — педиатр Екатеринеи, гинеколог Любовская Светлана, — берригаш а украински городера Хмельницкера.

Фу хет царга укхазарча наьй баллах? Жолашкарен дIахорча беседашкарен хьагучадоал ухх тайпара сурт: цхьаьккха боарам боацаш дукха ба болх; 250 мечига чулатта больница а 180 эзар нах бахача района гIулакх деш; райоерча больницен цунна чуйоагIача еррига точкашкен 170 гаргга медицински болхло ва, цу дакъе верригаш а 82 лор; соахка больнице 76 сага-дик лаьккхар унахоша; еррига отделенеш массаза а тIенк! аьлс хьалйизе хул...

— ХIаьта Джиджель — са нарггIата городок, — саббарагIа дуьц Шатало Юре, — сатийна, сабаре, шена город я. Укхаза мел бахка наха шоайла бовзаш ба. Юкъера гIулакхаш больнице а араха а геттара дика да. Цул совгIа, шин тIа бахьккача — форд, къаьрий лувца моттиг, кхийола Iалама хоздолаш.

Цхьабокъда, тIельетIо хьегуча дальлао, Iалама цу хозленех пайда оца ха тоьаш ца хилар. Балха ди чаккхдаьлар, хIаьта каст-каста шена хьатIайоагIа больници машина, советски лорех моллагIа цаI вIавуг.

Больнице а дахе, лоацца интервью хьаьц оаха.

Абделькадер Ибрах, больнице директор:

— Мел эш болх бе кийча а болаш тIехника лораш ба.

Беншериф Аббас, хирурга ассистент:

— 1965 шера дена за советски лорашца болх беш. Башха-дика нах, тIехдика специалисташ ба. Сай професси чIоагIа дукхаса сона, хIаьта Iилма сайна дaларах аз баркал оал царна. Безаме ба царна беш бола болх, даим фунагIа хайна а цхьа керладар хов.

Цхьаьнха цхьан хирурга ассистентацa Бубзар Джилалеца цхьана Аббася дувц дукха ха йовццаш моаш Iомаьча «доктора Скокова методах». Дувцаш хар дин-бехк бийча къаьстта дий тайпара шина тIайиллараах да.

Медикашца со къамеьл деш воллача юкъагIа са алжирски коллега Мохамед Шулик унахоьшта «тIаннйрзэавоаля. ТIехьагIа аз хьаязйир цун блокнота тIа дuь йоазош. Ер да царех цаI.

Доктора Скокова кера операци яь Шейфа нхача юртара Абдель Хамид Буку:

— Скоков — Iалаьмате чIоагIа хьожаш йоакхо ешн вола лор. Дийнахь массехказа воагIа из со волча, хьоарчаьча хIамашта ше хьож. Се из вераввертиолгах тешаш ва со.

Джиджеле дIадахалехьа дийша письмои газета тIера заметкеи дага а еха, лорашкара дех оаха шоай практике белгалдаьнна моллагIа цхьа хIама дувцар. Жоп делара меттел белаькъежар уж — белгалдаьнна фу хIама хургда сатийнача городоке Джиджеле? Шаьккха а дех оаха. ТIаккха Шатало Юре цIенхаштта йоах: «Медицина тхоьа — болх ба, оаха жоп лу унахочун унахцIенониен вахаран хьалхара. Деша корта духьал цунах латт, белгалдаьнча хIамах а ца латташ. Медицине гIар кIезигагIа а къахьегам, бокъонца йола опыти занеши дукхагIа а ме хул — дикагIа дез».

Алжир.

А. ГУБЕР,
АПН соб. корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 июнь

8.50 — Передачай программа. 9.35 — Керданараш. 9.45 — Вос бола телевидени. Беранта. Кинолх. [illegible] 10.15 — Вос бола телевидени. Сийна оалхазар дIадодачикхьа хьекха мул. 11.30 — «Океана индустри» яха телевизионни очерк. 12.00 — Музыкальни афиша. 12.[illegible] — Керданараш. [illegible] 15.55 — Передачай программа. [illegible] Москоски городской выставкаш. 17.30 — Тахан Iилма. Iилма хара прог[illegible]. 18.00 — Керданараш. 18.10 — СССР [illegible] пролетарски интернационализма идейш шаме котъялар да. [illegible].25 — Документальни фильм. 18.45 — Телевизионни керданараш (нохчий, эрсий меттала). 19.00 — Шун письмой. Телевизоршка хьожарий хаттарашта жоп лу «Правда» газета обозревателя Жуковс. 19.25 — Шовна, берий. 19.45 — «Крутизна» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Дай ноакхьа» [illegible] документальни фильм. 22.30 — Вос бола телевидени. Валюта артистий концерт. 23.00 — Керданараш. Передачай программа.

2 июнь

15.55 — Передачай программа. 16.[illegible] — Iилмани техникани дунен тIа. 16.[illegible] — Гоазадаш дуцаргаш. 17.00 — Фотокарточкий доахнага дувцаш дешарча [illegible]. 17.30 — Вос бола телевидени. Берийта бола фильм. 18.00 — Телевизионни керданараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — «Возмам», ревизиа 18.30 — Художественни самодеятельностен концерт. Волгоградера передача. 19.15 — «Иварьа Заманое». Передача дIахьу йоазанхо Ардаманские. 19.50 — Эггара хьалха телевизионни экрана тIа. «Кхерам мишта хургва» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Саг бортха хьесаь» яха художественни фильм. 22.45 — Спортивни керданараш. 23.00 — Вос бола телевидени. Еррига союзни радио телевидени эрсий халкъ зора концерт. 23.45 — Керданараш. Передачай программа.

РАДИО

1 июнь

6.30 Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хренников. Концерт (эрсий меттала). 8.45 — Бруцелезах йола лора беседа (гIалгIай меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Юртбоахама знаней школа (эрсий меттала). 16.30 — Халкъа тIахьожам бола беш бе (нохчий меттала). 16.45 — Социализма мехкашка (гIалгIай меттала). 16.50 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

2 июнь

6.40 — Юртара Губре (эрсий меттала). 6.45 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.[illegible] — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.[illegible] — Юртбоахама къахьегамхой иоака дола концерт (нохчий меттала). 8.45 — «Петилетка ударникаш» яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Цел-сьяраш кийчдеча коммунисташ» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.15 — НТИ (эрсий меттала). 16.25 — «РСФСР-а засл. артиста Хамхоева иллеш» яха музыкальни передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ 1972 ШЕРА II-ча АХ ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газета язлу бувзама еррига отделенешка а промышленноста транспорта, гIишлошъяча, предприятешкарча, [illegible] карча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждениешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув держдача общественни уполномоченешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: 6 бутта — 1 сом 50 кепек.

ДИЦ МА ДЕЛАШ 1972 ШЕРА ШОЛЛАГIЧА АХ ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-60; редактора зам.— 3-80-11; Зоавтоплани секретаро — 3-34-30; партейни дахаран культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрт бахама отдела — 3-42-20; кехатий отделан бухгалтерен — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-80-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-20; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05116. Заказ № 3929.